

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2023-12-15
Stockholm

Mål nr
M 7893-22

Sid 1 (12)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-18 i mål nr M 3087-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. J.AN.

2. V.F.A.

3. BE.A.

4. BLA

5. A.B.

6. E.H.B

7. M.B.

8. A.K.

9. S.E.

Ombud: 10. M.E.L.

Dok.Id 1994974

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

10. M.E.L.

11. A.K.G.

12. M.HA.

13. K.I.

14. R.I.

15. A.N.

16. E.O.

Ombud: S.O.

17. C-R.O.

18. J.S.

19. Å.S.

Ombud för 18 och 19: Advokat J.M
Wåhlin Advokater AB

20. D.T.

21. L.T.

22. A.V.

23. T.V.

Motpart

Splendor Plant AB,

Ombud: Advokat P.B.O.

SAKEN

Ansökan om tillstånd att behålla tio brunnar, bortleda grundvatten samt vid behov utföra ersättningsbrunnar inom fastigheten A i Höganäs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar överklagandena från J.AN., V.F.A., M.HA., A.N., D.T. och L.T..
2. Mark- och miljööverdomstolen avslår övriga överklaganden.
3. Mark- och miljööverdomstolen beviljar med ändring av mark- och miljödomstolens dom verkställighetsförordnande enligt följande.

Maximalt 196 250 m³ vatten får tas ut årligen ur befintliga brunnar innan denna dom vunnit laga kraft, dock maximalt 2 000 m³ per dygn och i enlighet med den uttagsfördelning som Splendor Plant AB åtagit sig i målet. Sökanden ska vid ianspråktagande av detta verkställighetsförordnande hos länsstyrelsen ställa säkerhet i enlighet med 22 kap. 28 § miljöbalken.

4. Mark- och miljööverdomstolen lämnar yrkandena om ersättning för rättegångskostnader här utan bifall.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN M.M.

J.A.N., V.F.A., B.E.A., B.I.A, A.B., E.H.B, M.B., S.E., M.E.L., A.K.G., M.H.A., K.I., R.I., A.K., A.N., E.O., C-R.O., J.S., Å.S., D.T. och L.T. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå ansökan. De har i andra hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet dit för förnyad prövning. Om de inte får framgång med dessa yrkanden har de yrkat bifall till, i förekommande fall, i mark- och miljödomstolen framställda ersättningsyrkanden. J.S. och Å.S. har preciserat sitt ersättningsyrkande till att avse 375 000 kr för skördebortfall.

A.V. och T.V. har yrkat att det av mark- och miljödomstolen lämnade tillståndet ska begränsas till att omfatta 140 000 m³/år och tidsbegränsas till 10 år.

Splendor Plant AB (Splendor) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom eller bifall till något ersättningsyrkande samt framställt samma andrahandsyrkande som i mark- och miljödomstolen. Splendor har därutöver yrkat att verkställighetsförordnandet ska utökas till att omfatta totalt 196 250 m³ vatten per år.

Klagandena har motsatt sig Splendors yrkande om utökat verkställighetsförordnande.

J.S. och Å.S. har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Parterna har utvecklat sin talan på huvudsakligen samma sätt som i mark- och miljödomstolen och lagt fram väsentligen samma utredning som i underinstanserna samt därutöver gett in och åberopat viss ny utredning.

I den mån någon klagande här har anfört nya omständigheter så har det i huvudsak redovisats under rubriken Mark- och miljööverdomstolens domskäl.

Mark- och miljööverdomstolen har avgjort målet efter huvudförhandling med syn.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Avvisningsyrkande från Splendor

Splendor har begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska avvisa överklagandena från J.AN., V.F.A., M.HA., A.N., D.T. och L.T. som alla har fastigheter inom det s.k. influensområdet men enligt Splendor inte är berörda av ansökan eftersom de inte har någon brunn inom detta område.

Avvisningsyrkandet har kommunicerats med klagandena som har beretts tillfälle att yttra sig över vad Splendor har anfört i denna del. De uppgifter som Splendor har lämnat om brunnsinnehav m.m. har inte ifrågasatts av klagandena. Utredningen i målet ger inte stöd för att klagandena på annat sätt är särskilt berörda av Splendors nu tillståndssökta verksamhet.

Rätten att vara part och att överklaga tillkommer varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den verksamhet för vilken tillstånd söks, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig (se rättsfallet NJA 2004 s 590 II).

Mark- och miljööverdomstolen gör mot bakgrund av utredningen i målet bedömningen att risken för skada eller olägenhet för de nu aktuella klagandena får anses vara enbart teoretisk eller helt obetydlig. Deras överklaganden ska därför avvisas.

Klagandenas invändningar om rättegångsfel

J.S. och Å.S. har yrkat hävdat att det har förekommit rättegångsfel vid mark- och miljödomstolen eftersom aktbil. 16-19 i mark- och miljödomstolen, som gavs in till domstolen den 31 maj 2021, inte lämnades till dem innan kungörelsen och

inte heller innan mark- och miljödomstolen meddelade dom i målet. Handlingarna utgjorde kompletteringar och revideringar av den ansökan som under 2020 hade getts in till domstolen. Även andra klagande har anfört liknande synpunkter.

På den aktuella ansökan ska 6 kap. miljöbalken tillämpas i dess lydelse den 1 januari 2018. Av handlingarna i målet framgår att Länsstyrelsen för Skåne län den 24 juni 2019 (dnr 531–34268–18 1284) beslutade i enlighet med 6 kap. 26 § miljöbalken att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Endast en liten miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 47 § miljöbalken skulle därför upprättas. Det innebär att de formella delarna av processen om en miljöbedömning m.m. inte träffar den nu aktuella verksamheten. Det ställs då t.ex. inte krav på godkännande av miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 42 § miljöbalken.

Om en ansökan tas upp till prövning, ska mark- och miljödomstolen utfärda kungörelse. Kungörelsen ska bl.a. innehålla ett tillkännagivande om att kallelser och andra meddelanden i målet till parterna ska införas i alla, eller vissa namngivna ortstidningar. Domstolen ska förordna en eller flera personer att förvara ett exemplar av handlingarna i målet (aktförvarare). Av kungörelsen ska också framgå att handlingarna i målet hålls tillgängliga hos den som förvarar akten samt namn och adress på aktförvararen. Kungörelsen ska snarast införas i ortstidning. En utskrift av kungörelsen ska i mål om vattenverksamhet sändas till varje sakägare som har angetts i ansökningen eller som på annat sätt är känd för domstolen. (Se 22 kap. 3 § miljöbalken.)

Handlingarna i målet visar att mark- och miljödomstolen utfärdade kungörelse som publicerades den 12 juni 2021 och sände en utskrift av kungörelsen till de sakägare som hade angetts i ansökningen, och även i övrigt följde bestämmelserna i 22 kap. 3 § miljöbalken. Av kungörelsen framgår således bl.a. att ett exemplar av handlingarna i målet hålls tillgängliga hos aktförvararen.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömningar.

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att det råder oklarheter i frågan om vilka handlingar som tillhandahölls klagandena och när det i så fall skedde samt vad som förevar i kontakterna mellan klagandena och mark- och miljödomstolen eller aktförvararen. Tilläggas kan dock att klagandena, såvitt framkommit, senast under handläggningen i Mark- och miljööverdomstolen haft tillgång till samtliga handlingar.

Mark- och miljööverdomstolen gör mot denna bakgrund bedömningen att vad som förekommit inte utgör skäl för att undanröja den överklagade domen och återförvisa målet till mark- och miljödomstolen (jfr 50 kap. 28 § rättegångsbalken).

Prövningen av ansökan

Invändningar om bristande vandel

J.S. och Å.S. har yrkat att ansökan ska avslås eftersom Splendor under en mycket lång tid har bedrivit verksamheten utan att söka tillstånd. De har hänvisat till 16 kap. 6 § miljöbalken som har följande lydelse.

Tillstånd, godkännande eller dispens kan vägras den som inte har fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare tillstånd, godkännande eller dispens. Detsamma gäller när någon tidigare har underlåtit att ansöka om nödvändigt tillstånd, godkännande eller dispens. Har sådan underlåtelse förekommit kan tillstånd, godkännande eller dispens vägras också om sökanden eller någon som på grund av ägar- eller ansvarsförhållanden har väsentlig anknytning till sökandens verksamhet, har eller har haft sådan anknytning till den verksamhet där underlåtelserna har förekommit.

Bestämmelsen utformning innebär att omständigheterna ”kan” leda till att tillstånd vägras. Avsikten med regleringen i bestämmelsens andra mening torde inte ha varit att paragrafen ska åberopas mot försenade ansökningar om tillstånd för en verksamhet som redan bedrivs (jfr prop. 1997/98:45 II s. 207).

Mark- och miljööverdomstolen gör bedömningen att omständigheterna nu inte är sådana att de kan leda till att tillstånd vägras på denna grund.

Påverkan på grundvattennivåer och risk för saltvatteninträngning

Klagandena har ifrågasatt den utredning om vattenbalans som Splendor har redovisat och bl.a. gjort gällande att de nederbördsuppgifter som bolaget använt sig av för att beräkna grundvattenbildningen inte stämmer med vad SMHI har redovisat. De har också hävdats att den uppdaterade vattenbalansberäkning som Splendor har redovisat i Mark- och miljööverdomstolen även av andra skäl inte är tillförlitlig. Det har även gjorts gällande att eftersom Splendor har bevisbördan för hur förhållandena i området var 2004 och inte har uppfyllt detta krav så försämras möjligheterna att få tillstånd. Klagandena har särskilt framhållit att utredningen inte ger stöd för att de diabasgångar som mark- och miljödomstolen har redogjort för (s. 60 i domen) längs kusten, söder om Svanshall mot Rekekroken, finns i den omfattning som domstolen har antagit.

Sökande har låtit utföra undersökningar vilka inkluderat provpumpning, grundvattenmodellering, kalibrering av modell samt inventering av brunnar m.m. I likhet med mark- och miljödomstolen gör Mark- och miljööverdomstolen bedömningen att varken den påverkan på grundvattennivåer eller den risk för saltvatteninträngning som har varit föremål för utredningar och delade meningar innebär hinder mot verksamhetens tillåtlighet.

Andra verksamheter som är beroende av samma vattentillgång m.m.

J.S. och Å.S. har hävdats att Splendor inte uppfyller de krav som ställs när det gäller hushållning med grundvatten. A.V. och T.V. har förordats att tillstånd i vart fall endast ska ges för ett brunnsuttag av grundvatten på max 140 000 m³/år under tio år med möjlighet till förlängning och en installation av avsaltningssystem för resten av bevattningsbehovet. BE.A. och BI.A har uppgett att tillståndet för vattenuttag om 277 100 m³/år och max 2 000 m³/dygn borde halveras tills eventuella konsekvenser klarlagts och att tiden för oförutsedd skada förlängs till minst tolv år. De har också hävdats att tillräckliga hänsyn inte har tagits till andra verksamheter i området.

Som en särskild förutsättning för vattenverksamhet gäller att en vattenverksamhet ska utföras så att den inte försvårar annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra

samma vattentillgång och som främjar allmänna eller enskilda ändamål av vikt. Detta krav gäller om vattenverksamheten kan utföras på detta sätt utan oskäligen kostnad. (Se 11 kap. 7 § miljöbalken.)

Utredningen ger inte stöd för att den sökta verksamheten på något påtagligt sätt skulle komma att försvåra annan verksamhet. I denna del gör Mark- och miljööverdomstolen i likhet med mark- och miljödomstolen bedömningen att det inte har visats föreligga något hinder mot verksamhetens tillåtlighet och att det inte är behövt att inskränka den ansökta vattenmängden.

Lokalisering

Klagandena har också gjort gällande att en tillräcklig lokaliseringsutredning inte har presenterats i målet.

Som har redovisats ovan så kräver den nu aktuella ansökan endast att det upprättas en liten miljökonsekvensbeskrivning. En sådan ska lämna de upplysningar som behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten kan förväntas ge. (Se 6 kap. 47 § miljöbalken.)

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (se 2 kap. 6 § miljöbalken).

Mot bakgrund av den tid under vilken den aktuella verksamheten har bedrivits på platsen gör Mark- och miljööverdomstolen bedömningen att kraven på en lokaliseringsutredning är låga och att vad som har redovisats är tillräckligt.

Bevarandeskydd m.m.

J.S. och Å.S. har anfört att Splendor inte har tagit hänsyn till verksamhetens påverkan på områdena Rekekroken och Balja skog som i naturvårdsplan utgiven 2017 har pekats ut som bevarandeskyddad natur av Höganäs kommun. De har också gjort gällande av Splendor inte har tagit hänsyn till att området

Tranekärr som av Naturvårdsverket har pekats ut som ett område av riksintresse som ska skyddas mot dränering.

Mark- och miljööverdomstolen gör bedömningen att utredningen inte ger stöd för att de redovisade områdena i någon beaktansvärd omfattning skulle komma att skadas och att de av klagandena redovisade omständigheterna inte påverkar bedömningarna i målet.

Sammanfattning av prövningen av ansökan

På grund av det som anförts gör Mark- och miljööverdomstolen bedömningen att det inte föreligger skäl för att avslå ansökan. Det har inte heller i övrigt framkommit något skäl mot att lämna tillstånd till ansökan.

Mark- och miljööverdomstolen erinrar också om att tillståndet är tidsbegränsat till 25 år och att den som vill göra anspråk på ersättning på grund av oförutsedda skada till följd av verksamheten har möjlighet att anmäla anspråk till mark- och miljödomstolen inom åtta år från utgången av den i domen bestämda längsta arbetstiden som är tio år.

Ersättningsfrågor

J.S. och Å.S. begärt ersättning med 375 000 kr för skördebortfall.

Mark- och miljööverdomstolen gör i likhet med mark- och miljödomstolen bedömningen att någon nu ersättningsgill skada inte kan förväntas uppkomma till följd av den ansökta verksamheten.

Verkställighetsförordnande

Yrkandet om utökat verkställighetsförordnande motsvarar drygt 70 procent av den mängd som tillståndet tillåter. Den kommande bevattningssäsongen kan förväntas inledas inom det närmast halvåret och den tillståndssökta vattenverksamheten antas inte leda till sådana irreparabla miljöskador som skulle kunna utgöra ett hinder mot att ett verkställighetsförordnande av yrkad omfattning meddelas.

Mot den bakgrunden anser Mark- och miljööverdomstolen att ett utökat verkställighetsförordnande i enlighet med vad Splendor har yrkat ska meddelas.

Rättegångskostnader

Vid nu gjorda bedömningar kan anspråken från J.S. och Å.S. på ersättning för rättegångskostnader inte bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 12 januari 2024

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Mikael Hagelroth och Lars Olsson, referent, samt tekniska rådet Claes Becker.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-05-18
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3087-20

Sökande

Splendor Plant AB,

Ombud: Advokat P.B.O.
Advokataktiebolaget Nordic Law

SAKEN

Ansökan om tillstånd att bibehålla 10 befintliga brunnar, bortleda grundvatten samt vid behov utföra ersättningsbrunnar inom fastigheten A, Höganäs kommun.

Avrinningsområde: XV/XX N: XY E: XZ
Anl ID: YX

DOMSLUT

Tillstånd

Mark och miljödomstolen lämnar Splendor Plant AB tillstånd till vattenverksamhet

enligt miljöbalken att

- a) bibehålla 10 befintliga brunnar, benämnda B1-5, B7-8 och B11-13, i berggrund på fastigheten A, Höganäs kommun, och
- b) från ovannämnda brunnar bortleda grundvatten av en sammanlagd volym om 277 100 m³/år, dock maximalt 2 000 m³/dygn, antingen direkt eller via bevattningsdammar på fastigheterna A och B, Höganäs kommun, för bevattning av plantor samt för tvätt och rengöring inom ramen för plantskoleverksamhet, och

Dok.Id 583125

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

- c) vid behov utföra ersättningsbrunnar inom en radie om 30 meter för var och en av ovannämnda brunnar inom fastigheten A, Höganäs kommun, dock sammantaget maximalt tre stycken ersättningsbrunnar.

Tillståndet begränsas till att gälla under 25 år från det att denna dom vunnit laga kraft. För brunnarnas placering, samt vattenuttagets fördelning mellan de 10 brunnarna, se domsbilaga 1.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor.

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan jämte bilagor samt enligt vad Splendor Plant AB i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Det grundvatten som leds bort från vattentäkterna ska mätas med summerande vattenmätare. Resultaten ska journalföras och hållas tillgängliga hos bolaget för de fastighetsägare och rättighetsinnehavare som kan anses berörda av vattenverksamheten.
3. Förslag till kontrollprogram ska presenteras för tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter att tillståndet har tagits i anspråk. Splendor Plant AB ska i kontrollprogrammet bland annat ange hur kontroll, uppföljning och utvärdering av grundvattennivåer och grundvattenkvalitet ska ske.
4. Innan ersättningsbrunn tas i drift ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten och den ersatta brunnen ska tas ur drift.
5. Under tiden för framställande av anspråk på grund av oförutsedd skada ska sökanden minst en gång i månaden mäta grundvattennivåer i jord och berg i minst åtta (8) observationspunkter belägna inom redovisat influensområde. Mätning av grundvattennivåer ska i övrigt ske i den omfattning som framgår av kontrollprogrammet. Resultaten ska journalföras månadsvis och hållas tillgängliga hos sökanden för tillsynsmyndigheten.

Arbets tid

Mark- och miljödomstolen fastställer arbetstiden för återstående arbeten med befintliga brunnar till två (2) år från lagakraftvunnen dom. Mark och miljödomstolen fastställer vidare arbetstiden för eventuella ersättningsbrunnar till tio (10) år från lagakraftvunnen dom.

Verkställighetsförordnande

Mark och miljödomstolen beviljar verkställighetsförordnande med följande innebörd: Maximalt 159 000 m³ vatten får tas ut årligen ur befintliga brunnar innan denna dom vunnit laga kraft, dock maximalt 2 000 m³ per dygn och i enlighet med den uttagsfördelning som Splendor Plant AB åtagit sig i målet. Sökanden ska vid ianspråktagande av detta verkställighetsförordnande hos länsstyrelsen ställa säkerhet i enlighet med 22 kap. 28 § miljöbalken.

Tid för anmälan om oförutsedd skada

Anspraak enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada till följd av vattenverksamhet ska, för att få tas upp till prövning, anmälas till mark- och miljödomstolen inom åtta (8) år från utgången av den, i domen bestämda, längsta arbetstiden.

Omprövning av tillstånd

Vid omprövning av tillståndet är sökanden enligt 31 kap. 22 §, andra stycket, punkten 3, miljöbalken inte skyldig att utan ersättning avstå från mer än en tjugondel (1/20) av den vattenmängd som omfattas av tillståndet till verksamheten.

Rättegångskostnader

Mark- och miljödomstolen förpliktar Splendor Plant AB att till Länsstyrelsen i Skåne län betala ersättning för rättegångskostnader med 54 400 kr, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den tidigare beslutade prövningsavgiften för detta mål, 32 710 kr.

Övrigt

Mark- och miljödomstolen avslår övriga i målet framställda yrkanden som inte särskilt nämns ovan.

BAKGRUND

Splendor Plant AB bedriver plantskola med produktions- och grossistverksamhet med bland annat egen odling i kruka och på friland. Den egna odlingen utgör ungefär hälften av den totala försäljningen. Bolaget har drygt 100 årsanställda och ägs av bröderna B.A, S.A, N.A.,

Verksamheten bedrivs på anläggningar inom de två egna fastigheterna A och B i Höganäs kommun. Den sammanlagda arealen på dessa fastighet-er uppgår till drygt 80 ha. I dagsläget tar bolaget ut grundvatten för bevattning från brunnar på båda fastigheterna. I framtiden kommer grundvattenuttag enbart ske på A och aktuell ansökan omfattar därför endast brunnar på den fastigheten. Bevattningsbehovet på B (även benämnd Svanshall) ska tillgodoses med överföringsledningar från A.

Enligt bolaget är bevattning en förutsättning för en ekonomiskt bärkraftig plantskola, och en robust och trygg vattenförsörjning är i sin tur en förutsättning för att tillgodose bevattningsbehovet som varierar från år till år men även under odlings-säsongen. Som ett led i detta söker bolaget tillstånd till grundvattenuttag ur 10 brunnar belägna inom fastigheten A.

Behovet av uttag av grundvatten för bevattning har av bolaget beräknats till 277 100 m³ per år. Det totala bevattningsbehovet är betydligt högre men bolaget har i sin beräkning av vattenbehovet för den framtida bevattningen inkluderat de vattenbesparade åtgärder som bolaget har investerat i och kommer att investera i. Vattenåtervinningen stod år 2018 för omkring 40 % av vattenbehovet i Svanshall.

Kvaliteten på bevattningsvattnet är enligt bolaget av stor vikt för verksamheten. I syfte att finna grundvatten med rätt kvalitet har bolaget låtit borra ett antal brunnar på fastigheterna. Brunnarnas kapacitet och vattenkvalitet har varit styrande för valet

av vilka brunnar som kan användas för ansökt grundvattenuttag. Provpumpning har utförts i brunnarna B2, B4 och S4, vilket gett underlag för beräkning av brunnarnas sammanlagda influensområde. Gränsen för detta område har av bolaget satts vid en bedömd grundvattenavsänkning i berg om 0,3 meter samt i jord om 0,1 meter.

TIDIGARE BESLUT

Verksamheten har inte tidigare prövats enligt miljöbalken eller tidigare lagstiftning.

ANSÖKAN

Splendor Plant AB yrkar att mark- och miljödomstolen

- a) ger bolaget tillstånd att bibehålla 10 befintliga brunnar, benämnda B1-5, B7-8 och B11-13, i berggrund på fastigheten A, Höganäs kommun, och
- b) *Förstahandsyrkande:*
ger bolaget tillstånd att från ovannämnda brunnar bortleda grundvatten av en sammanlagd volym om 277 100 m³/år, dock maximalt 2 000 m³/dygn, antingen direkt eller via bevattningsdammar på fastigheterna A och B, Höganäs kommun, för bevattning av plantor samt för tvätt och rengöring inom ramen för plantskoleverksamhet, och

Andrahandsyrkande:

För det fall mark- och miljödomstolen inte kan bifalla bolagets yrkande avseende uttagsmängder enligt punkten b) ovan, yrkar bolaget – således i andra hand – att mark- och miljödomstolen ger bolaget tillstånd att från ovannämnda brunnar under en rullande femårsperiod bortleda sammanlagt 1 150 000 m³ grundvatten, dock maximalt 2 000 m³/dygn och 277 100 m³/år, antingen direkt eller via bevattningsdammar på fastigheterna A och B, Höganäs kommun, för bevattning av plantor samt för tvätt och rengöring inom ramen för plantskoleverksamhet, och

- c) ger bolaget rätt att vid behov utföra ersättningsbrunnar inom en radie om 30 meter för var och en av ovannämnda brunnar inom fastigheten A, Höganäs kommun, dock sammantaget maximalt tre stycken ersättningsbrunnar.

Bolaget yrkar vidare att mark- och miljödomstolen

- d) fastställer arbetstiden för återstående arbeten med befintliga brunnar till två (2) år från lagakraftvunnen dom,
- e) fastställer arbetstiden för ersättningsbrunnar till tio (10) år från lagakraftvunnen dom,
- f) fastställer tiden för anmälan om oförutsedd skada till åtta (8) år från arbetstidens utgång för befintliga brunnar och fem (5) år från arbetstidens utgång för ersättningsbrunnar, och
- g) med stöd av 3 kap. 4-5 §§ förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken fastställer prövningsavgiften till 32 710 kr.

Verkställighetsförordnande

Bolaget yrkar dessutom att mark- och miljödomstolen förordnar att ett tillstånd får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Omprövning av tillstånd

Vidare yrkar sökanden att vid omprövning av tillståndet enligt 31 kap. 22 §, andra stycket punkten 3, miljöbalken ska bolaget inte vara skyldig att utan ersättning avstå från mer än en tjugondel (1/20) av den vattenmängd som omfattas av tillståndet till verksamheten.

Tidsbegränsning av tillstånd

Bolaget yrkar att en tidsbegränsning av tillståndet inte ska underskrida 30 år.

Föreslagna villkor

Bolaget föreslår att följande villkor föreskrivs för tillståndet.

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan jämte bilagor samt enligt vad bolaget i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Det grundvatten som leds bort från vattentäkterna ska mätas med summerande vattenmätare. Resultaten ska journalföras och hållas tillgängliga hos bolaget för de fastighetsägare och rättighetsinnehavare som kan anses berörda av vattenverksamheten.
3. Förslag till kontrollprogram ska presenteras för tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter att tillståndet vunnit laga kraft. Sökanden ska i kontrollprogrammet bland annat ange hur kontroll, uppföljning och utvärdering av grundvattennivåer och grundvattenkvalitet ska ske.
4. Innan ersättningsbrunn tas i drift ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten och den ersatta brunnen ska tas ur drift och pluggas.

Rådighet

Bolaget är ägare till den fastighet där samtliga uttagsbrunnar är placerade. Bolaget har därför sådan rådighet som krävs enligt 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet för att bedriva den sökta vattenverksamheten. Bevattningsverksamheten (mellanlagring och användning av vatten) på bolagets fastighet B sker från tät damm och utgör i sig inte tillståndspliktig vattenverksamhet.

Koordinat- och höjdsystem

Förekommande koordinat- och höjdangivelser hänför sig till SWEREF 99 TM och höjdsystem RH2000.

Planfrågor

I gällande översiktsplan för Höganäs kommun finns inget som hindrar bifall till ansökan om sökta grundvattenuttag.

Uttagsfastigheten omfattas inte av någon detaljplan men för några ställen i utkanten av det beräknade influensområdet förekommer detaljplaner. Planerna innehåller inget som strider mot den sökta verksamheten. Ansökan står således inte i strid med bestämmelsen i 2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken.

Teknisk beskrivning

Den tekniska beskrivningen kan sammanfattas enligt följande.

Geologiskt och hydrogeologiskt kan det undersökta området delas upp i en nordlig del (Svanshall) och en sydlig del (Bläsinge). Grundvattentillgången och de vattenförande egenskaperna skiljer sig åt mellan de två områdena.

Grundvattenflödet i området påverkas av täta diabasgångar längs kusten vilka fungerar som hydrauliska gränser som får grundvattnet att flöda från norr till söder, dvs. inte mot kustlinjen.

Bevattningsanläggningen består av brunnar och pumpar med tillhörande installationer samt ett omfattande system av dammar, ledningar, hydranter, småspridare och utrustning för droppbevattning.

De tio brunnarna B1, B2, B3, B4, B5, B7, B8, B11, B12, B13, är belägna inom fastigheten A. Brunnarna är utförda under åren 2004 - 2017, de har ett djup om 25 - 140 m och en individuell högsta kapacitet i intervallet 4 500 - 60 000 l/h.

I dagsläget tar bolaget ut grundvatten från brunnar på fastigheterna A och B. För att fullt ut tillgodose vattenbehovet i verksamheten på B pumpas en del av vattnet från A i en överföringsledning till B. I framtiden kommer grundvattenuttag endast göras i Bläsinge och ansökan omfattar därför endast brunnar på fastigheten A.

Behovet av grundvatten för bevattning har beräknats till 277 100 m³ per år. Det maximala dygnsuttaget från respektive brunn har beräknats till mellan 71 och 396 m³ och ett maximalt dygnsuttag från samtliga brunnar har beräknats till 2 000 m³.

Bolaget arbetar kontinuerligt med vattenbesparande åtgärder inom verksamheten och har de senaste åren gjort omfattande investeringar i teknik och system av olika slag för detta ändamål. Arbeta med besparingsåtgärderna fortgår och sökta volymer bygger på förutsättningen att en ny anläggning för återvinning av vatten byggs på A. Vid huvudförhandlingen har bolaget uppgett att ansökta volymer avser behov med återvinningsanläggning i Svanshall och utbyggd anläggning i Bläsinge. Inom fem – sex år räknar bolaget med en återvinning om 50 %.

Utredningar avseende vattenbalansen i området har gjorts varvid bolagets modellbaserade bedömningar resulterar i att grundvattenbildningen i berggrunden har bedömts uppgå till 41 millimeter per år *utan* några vattenuttag i området. Grundvattenbildningen ökar dock till följd av grundvattenuttag. Bolaget bedömer att grundvattenbildningen uppgår till 100 mm/år. Bedömd framtida nyttjandegrad av grundvattnet i ett antal olika scenarier har redovisats enligt tabell 1 nedan.

Grundvattenbildning	1	2	3
Nederbörd (mm/år)	730	730	730
Avdunstning (mm/år)	464	464	464
Nettonederbörd (mm/år)	266	266	266
Nybildning till berg (mm/år)	100	100	50
Tillrinningsområde (km ²)	8	8	8
Grundvattentillgång berg (m³)	800 000	800 000	400 000
Befintliga uttag			
Tillståndsgivna bevattningsuttag	0	0	0
Sökta uttag Splendor plant	277 100	277 100	277 100
Hushållsuttag	3 500	3 500	3 500
Uttag för kommunal vattenförsörjning	0	0	0
Totala befintliga grundvattenuttag	280 600	280 600	280 600
Eventuella grundvattenuttag, bevattning			
Total tillgänglig åkermark (ha), exkl. Splendors areal	376	376	376
Andel åkermark aktuell för bevattning (%)	100	50	100
Bevattningsbehov (mm/ha)	100	100	100
Totala potentiella grundvattenuttag (m³)	376 000	188 000	376 000
Överskott och nyttjandegrad			
Överskott (m ³)	143 400	331 400	-256 600
Nyttjandegrad (%)	82%	59%	164%

Tabell 1. Vattenbalans för olika tre scenarier av grundvattenbildning och potentiella bevattningsuttag inom tillrinningsområdet för ansökt verksamhet

I området återfinns inga tillståndsgivna vattenuttag. Det kommunala dricksvattnet hämtas från annat håll. Hushållsuttaget från enskilda brunnar har beräknats till sammanlagt 3 500 m³. Befintligt och kommande behov av jordbruksbevattning i området har uppskattats till 188 000 m³ per år. Sammantaget ger detta en total nyttjandegrad om 59 %. Under samrådet inför nu aktuell ansökan har det inte framkommit att någon annan verksamhetsutövare har för avsikt att ansöka om tillstånd för vattenuttag inom det aktuella området.

I syfte att bland annat få fram ett påverkansområde för det sökta vattenuttaget har provpumpning skett i tre brunnar under år 2013 och 2014. Resultaten har använts för att ta fram den grundvattenmodell som har använts för beräkning av influensområdet. Härvid har ett influensområde för nivåpåverkan i jord och ett för nivåpåverkan i berg räknats fram.

Vidare har vattenprover tagits och analyserats. Genom att blanda vatten från olika brunnar är det möjligt att få en tillräckligt bra vattenkvalitet som lämpar sig för bolagets bevattningsändamål.

Miljökonsekvensbeskrivning

Av bolagets miljökonsekvensbeskrivning (MKB) framgår bland annat följande.

Influensområde

För bedömning av miljökonsekvenserna har ett influensområde beräknats med hjälp av bland annat avsänkingsdata från provpumpningar. Influensområdet har definierats som det område där avsänkningen av grundvattennivån i berg uppgår till 0,3 m eller mer och i jord uppgår till 0,1 m eller mer. Området har beräknats med säkerhetsmarginal. Inom ramen för de bedömningar som har gjorts i MKBn har i vissa avseenden även områden utanför influensområdet tagits med. Beträffande avsänkning i jordlagren har bolaget anfört att siffran 0,1 m är baserad på ett konservativt antagande, grundvattenmodellen i sig visar ingen påverkan på grundvattennivån i jordlagren.

Grundvatten och vattenbalans

I Bläsiingeområdet finns betydande grundvattenmagasin såväl i berggrunden som i jordlagren. De båda grundvattenmagasinen har i vissa delar god kontakt med varandra. Grundvattnet i direkt anslutning till kusten — där flera skyddade intressen återfinns — är dock inte i hydrologisk kontakt med det grundvatten ur vilket de sökta uttagen planeras.

Det finns två grundvattenförekomster i området. Båda grundvattenförekomsterna omfattas av miljökvalitetsnormer och är av typen sedimentär grundvattenförekomst. Grundvattenförekomsternas utbredning uppgår till 35 km² respektive 0,61 km².

Med hänsyn till sökt uttag, befintliga externa uttag och framtida eventuella uttag i området görs bedömningen att grundvattenbildningen kommer att överstiga uttaget av grundvatten, se tabell 1 ovan. Vattenbalansen i området bedöms därmed vara positiv. Grundvattenförekomsternas kemiska status bedöms inte heller påverkas av sökt uttag.

Enskilda brunnar

En brunnsinventering har gjorts i närområdet i syfte att identifiera förekomsten av brunnar och bedöma effekterna av grundvattensänkningen. Inga kommunala vattenuttag görs i området men ca 45 st privata brunnar har identifierats. Enligt uppgifter i SGUs brunnsregister och information som inkommit under samrådet utgörs 10 st av jordbrunnar och ca 30 st av bergborror. För några brunnar saknas anläggningsuppgifter.

Maximalt uttag per dygn kommer att innebära en grundvattenavsänkning för befintliga brunnar inom influensområdet. Den största grundvattensänkningen beräknas uppgå till 4-5 m. Risk för negativ påverkan på uttagsmöjligheterna från ett fåtal enskilda brunnar kan inte uteslutas. Några negativa effekter på energibrunnar bedöms inte uppkomma. Som mest förväntas en avsänkning om ca 4-5 m sommartid i någon enstaka energibrunn. Typiskt sett bör en avsänkning om 5 m ge en maximal effektförsämring om ca 4 % (baserat på normalt brunnsdjup 120 m) under sommar och tidig höst. Effektbehovet är dock lågt under sommaren. Dessutom förväntas en förbättrad effektivitet till följd av ökad grundvattenbildning och därmed ökad genomströmning under vintern då energibehovet är som störst. Trots viss påverkan bedömer därför bolaget att de ansökta uttagen därmed inte försämrar energibrunnarnas funktion.

Ansökt uttag bedöms inte bidra till förorening av grundvattnet eller påverka grundvattenkvaliteten negativt.

Naturmiljö, Natura 2000-områden och områden i kommunal naturvårdsplan

Inom influensområdet ligger del av riksintresset för naturvård, Kullaberg (N:X). Kullaberg är en horst med intressant berggrund och tektonik samt med en stor variation av vegetationstyper och djurliv. För säkerställandet av områdets bevarandevärden har specifika naturreservat, Natura 2000-områden och Helcom-områden inrättats. Riksintresset ingår även i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet och i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet.

I anslutning till influensområdet finns riksintresset för naturvård, Farhult-Görslövsån-Vegeåns mynning (N:Y). De skyddade värdena inom riksintresset är bland annat våtmarksområdet vid Görslövsåns mynning. För säkerställandet av områdets bevarandevärden anges att det bland annat ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet och i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet.

Med beaktande av avståndet från influensområdet bedöms den sökta verksamheten inte medföra risk för påverkan på våtmarksområdet.

Strax utanför influensområdet finns fyra utpekade Natura 2000-områden: Skäldervikens östra klippkust, Nordvästra Skånes havsområde, Skälderviken och Jonstorp-Vegeåns mynning.

Sökt uttag bedöms inte påverka grundvattennivån i områden utanför influensområdet och därmed inte heller de grundvattenrelaterade naturvärdena utanför influensområdet. Inför ansökan har uttagsbrunnarnas läge i förhållande till Natura 2000-områdena beaktats och anpassats. Med beaktande av detta är bedömningen att sökt grundvattenuttag inte kommer att påverka skyddsvärdena i angränsande Natura 2000-områden eller riksintressena för naturmiljö negativt.

Friluftsliv, kulturmiljö, strandskydd och sättningsrisker

Sökt verksamhet bedöms inte påverka friluftsliv, fornlämningar eller de kulturhistoriska miljöer som utpekats i och i anslutning till området. Ansökan innebär ingen byggnation eller annan åtgärd som kan påverka strandskyddet. Eftersom jordarterna i området generellt inte är sättningsbenägna, bedöms sökt verksamhet inte påverka infrastruktur och byggnader inom och i anslutning till influensområdet.

Resursanvändning

Bolaget arbetar kontinuerligt med att se över verksamhetens resursanvändning. Grundvatten är den mest prioriterade naturresursen att hushålla med inom ramen för den sökta verksamheten. Bolaget har redan vidtagit flera åtgärder och gjort stora investeringar i syfte att minska behovet av grundvattenuttag och avsikten är att detta arbete ska fortgå.

Sammanfattning av miljökonsekvenser

Sammantaget gör bolaget bedömningen att nu sökt vattenverksamhet inte kommer att medföra någon oacceptabel miljöpåverkan eller skada på några enskilda eller allmänna intressen, dock att risk för negativ påverkan på ett fåtal enskilda brunnar inte kan uteslutas.

Ersättning för skada och intrång

Sökanden anger att ingen av de djupborrade brunnar som således utretts riskerar att påverkas på ett sätt som kan innebära skada. Samtliga brunnar är tillräckligt djupt borrade och har eller kommer att ha pumpar på en tillräckligt djup nivå för att inte riskera att gå torra till följd av den sökta vattenverksamheten.

Sökanden får därför hänvisa fastighetsägare att återkomma inom tiden för oförutsedd skada om skada trots allt skulle uppkomma.

Arbetstid

De tio aktuella brunnarna är redan etablerade men i några fall återstår vissa mindre arbeten för att brunnarna ska kunna tas i drift. Exempelvis saknar några av brunnarna installerad pump. Dessa kompletterande arbeten beräknas kunna utföras inom två år från lagakraftvunnen dom. Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen

- a) fastställer arbetstiden för återstående arbeten med befintliga brunnar till två (2) år från lagakraftvunnen dom, samt
- b) fastställer arbetstiden för ersättningsbrunnar till tio (10) år från lagakraftvunnen dom.

Tid för anmälan av oförutsedd skada

Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen fastställer tiden för anmälan om oförutsedd skada till åtta (8) år från arbetstidens utgång för befintliga brunnar och fem (5) år från arbetstidens utgång för ersättningsbrunnar.

Prövningsavgift

Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen med stöd av 3 kap. 4-5 §§ förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken fastställer prövningsavgiften till 32 710 kr.

Miljökonsekvenser

I MKBn till målet har bolaget lämnat de upplysningar som enligt 6 kap. 47 § miljöbalken behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten kan förväntas ge.

Tillåtlighet

Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken

Bolaget har genom egen personal och genom anlitade tekniska konsulter erforderlig kunskap för att bedöma eventuella miljö- och hälsorisker som skulle kunna uppkomma i samband med den sökta vattenverksamheten.

De yrkanden och villkor som redovisas i ansökan jämte bilagor bedöms utgöra tillräckliga försiktighetsmått för att motverka att verksamheten riskerar att medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Kemiska produkter som kan medföra risk för skada på människors hälsa eller miljön kommer inte att användas.

Sökt verksamhet är inte i strid med någon detaljplan eller områdesbestämmelse.

Ansökan bedöms inte heller i övrigt strida mot de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och verksamhetsutövaren lever upp till de krav som reglerna innebär.

Tillåtlighet enligt 3 – 4 kap. miljöbalken

De sökta åtgärderna bedöms inte stå i strid med någon bestämmelse i 3 eller 4 kap. miljöbalken.

Miljö kvalitetsnorm - 5 kap. miljöbalken

Sökt verksamhet äventyrar inte möjligheterna att uppnå uppsatt miljö kvalitetsnorm.

Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

De sökta verksamheterna bedöms inte försvåra annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång. Med beaktande härav anser

bolaget att vattenverksamheten kommer att genomföras i enlighet med bestämmelsen i 11 kap. 7 § miljöbalken.

Genomförda samråd

Samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken har skett genom möte med länsstyrelsen, övriga myndigheter och enskilda. Länsstyrelsen har beslutat att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Motstående intressen

Bolaget bedömer att den sökta vattenverksamheten inte riskerar att skada eller medföra någon oacceptabel miljöpåverkan på några allmänna eller enskilda intressen. Dock kan risk inte uteslutas för negativ påverkan i form av sänkning av grundvattennivån i ett fåtal enskilda brunnar.

Bolaget har bedömt att de fastighetsägare med bergborrad brunn inom påverkansområdet ska ses som sakägare.

INKOMNA YTTRANDE

Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt Havs- och Vattenmyndigheten har avstått från att yttra sig i målet.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har framfört bland annat följande.

SGU anser att sökanden efter gjorda kompletteringar har bemött SGUs tidigare frågor i huvudsakliga delar vilket lett till uppdaterade modelleringsresultat gällande bland annat grundvattenbildning och influensområde.

Det är SGUs bedömning att sökandens uppgifter är rimliga, att mängden tillgängligt grundvatten inom närområdet är tillräckligt för att de sökta uttagen bör kunna ske på ett sätt som inte medför ytterligare påverkan på enskilda eller allmänna intressen utöver vad som redovisas i underlaget.

Enligt SGU bör ett eventuellt tillstånd ges med en tidsbegränsning på 25-30 år. När sökandens tillstånd löper ut kan det finnas mer ändamålsenliga sätt att använda grundvattenresursen.

Länsstyrelsen i Skåne län har framfört följande.

Länsstyrelsens inställning till ansökan

Länsstyrelsen, så som myndigheten slutligen bestämt sin talan, tillstyrker bolagets ansökan om tillstånd till vattenverksamhet under förutsättning att tillståndstiden begränsas till 25 år samt att den uttagsfördelning för respektive uttagsbrunn (och eventuella ersättningsbrunn) som redovisas i underlaget och utgör underlag för bedömd omgivningspåverkan föreskrivs inom ramarna för tillståndet.

Länsstyrelsen förordar bolagets andrahandsyrkande, som medger rätt att ta ut 230 000 m³ grundvatten som rullande 5-årsmedel, och att under ett enskilt år får högst 277 100 m³ tas ut.

Länsstyrelsen tillstyrker bolagets yrkande om verkställighet men föreslår möjligheten till ett partiellt sådant i avvaktan på det slutliga avgörandet.

Grunder för länsstyrelsens inställning

Länsstyrelsen anser att sökanden med de kompletteringar som nu inkommit i allt väsentligt har bemött länsstyrelsens tidigare synpunkter i ärendet. Kompletteringarna visar med större säkerhet vilken påverkan som kan förväntas av ansökt

grundvattenuttag med avseende på grundvattennivåer i jord och berg och på den kvalitativa och kvantitativa statusen för berörda grundvattenförekomster.

Utförda beräkningar och modelleringar baseras på konservativa antaganden vilket minskar risken för underskattning av omgivningspåverkan. Grundvattenmodellen har uppdaterats med mer detaljer kring de lokala geologiska och hydrogeologiska förutsättningarna samt i större omfattning kalibrerats mot platsspecifika värden, med resultat både från utförda provpumpningar åren 2013 och 2014 och normal bevattningsverksamhet under året 2020. Med beaktande av vad som anförts ovan bedömer länsstyrelsen att bolagets uppgifter och slutsatser i dessa frågor är rimliga och att inte någon ytterligare påverkan på allmänna eller enskilda intressen än vad som redovisats i underlaget kan förväntas ske. De osäkerheter som är förknippade med modelleringar kan accepteras i det fall ett väl utarbetat kontrollprogram upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet blir viktigt för att kunna följa upp och utvärdera vattenverksamhetens omgivningspåverkan och verifiera de bedömningar som gjorts i aktuell ansökan.

Tidsbegränsat tillstånd

Länsstyrelsen anser inte att de uppgifter, beräkningar och antaganden som finns är tillräckliga för att kunna dra några säkra slutsatser om den faktiska påverkan som kommer uppstå till följd av ansökt grundvattenuttag i ett framtida ändrat klimat. Det saknas historiska kontroller av verksamhetens påverkan i aktuellt område och det går inte att göra någon bedömning av om grundvattenförekomsternas kvantitativa och kvalitativa status riskerar försämrats på grund av det ansökta uttaget i ett framtida förändrat klimat. Förväntade framtida förändringar i klimatet (temperatur, nederbörd, grundvattenbildning m.m.) utgör en betydande osäkerhet.

Baserat på osäkerheterna i hur framtida klimat- och nederbördsutveckling påverkar vattentillgången, grundvattenbildningen och grundvattenförekomsten anser läns-

styrelsen att 25 år är en rimlig tid, med hänsyn tagen till bolagets investeringskostnader för nya brunnar, tillståndsansökan och övriga utredningar och kostnader i samband med tillståndsansökan. När 25 år har gått efter att domen vunnit laga kraft bör uttaget prövas på nytt för att undvika skada på naturmiljön och motstående intressen samt med avseende på grundvattenresursens användning.

Bolagets andrahandsyrkande

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att det inte föreskrivs onödigt generösa tillstånd till grundvattenuttag. I annat fall, om en större del av vattentillgången redan är in-tecknad, finns en risk att det blir onödigt svårt att ge tillstånd till förväntade kommande ansökningar om tillstånd till grundvattenuttag.

Fördelning av uttagsmängder

Eftersom de beräkningar och modelleringar som gjorts för att bedöma ansökt uttags omgivningspåverkan baseras på en specifik maximal uttagsmängd per dygn från varje individuell brunn anser länsstyrelsen att dessa uttagsmängder också ska föreskrivas inom ramarna för tillståndet i enlighet med de maximala uttagsmängder per brunn och dygn som bolaget redovisat i aktbilaga 16.

Tid för oförutsedd skada

I samband med aktuell prövning har begäran om tillsyn av den vattenverksamhet som prövningen gäller inkommit till länsstyrelsen. Ärendet avser enligt uppgift skada på träd, torrare jordbruksmark och permanent sänkt vattennivå i en damm. Skadan misstänks enligt skrivelserna i tillsyns-begäran bero på för låga grundvattennivåer orsakade av bolagets grundvattenuttag. Länsstyrelsen tolkar skrivelserna som att det är grundvattennivåerna i jordlagren som avses. Av det underlag länsstyrelsen tagit del av i aktuellt prövningsärende finns det inget som indikerar att grundvattennivåerna i jordlagren påverkas av bolagets grundvattenuttag ur det sedimentära berget. Det är dock ett pågående tillsynsärende som kommer utredas

vidare. Med detta i beaktande vill länsstyrelsen framföra till domstolen att överväga om tiden för oförutsedd skada ska förlängas.

Det är önskvärt att tiden för oförutsedd skada ryms inom den tid för när maximal belastning på grundvattenförekomsten kan förväntas ske till följd av ansökt uttag. Som länsstyrelsen förstår det avser bolaget att utveckla sin verksamhet de kommande åren och öka sina uttag i takt med denna utveckling. Det är därför oklart när i tiden maximala ansökta uttagsmängder kommer utnyttjas.

Förslag till villkor

I tabell nedan redovisas bolagets och länsstyrelsens förslag till villkor.

Länsstyrelsens förslag till villkor följer bolagets numrering fränsett de villkor som länsstyrelsen föreslår utöver bolagets förslag, se villkor 5-6 i tabellen nedan.

Bolagets förslag till villkor	Länsstyrelsens kommentar och förslag till villkor
1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan jämte bilagor samt enligt vad bolaget i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.	Ingen erinran.
2. Det grundvatten som leds bort från vattentäkterna ska mätas med summerande vattenmätare.	Sökanden ska i samtliga uttagsbrunnar mäta bortledd mängd grundvatten med summerande vattenmätare. Resultaten ska journalföras och hållas tillgängliga hos bolaget för de fastighetsägare och rättighetsinnehavare som kan anses berörda av vattenverksamheten.
3. Senast tre månader efter det att domen vunnit laga kraft ska ett kontrollprogram tas fram efter samråd med länsstyrelsen.	Förslag till kontrollprogram ska presenteras för tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter att tillståndet vunnit laga kraft.

<p>4. När ersättningsbrunn tas i anspråk ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten och den ersatta brunnen ska tas ur drift och pluggas.</p>	<p>Ingen erinran</p>
	<p>Länsstyrelsen anser utöver detta att villkor ska föreskrivas enligt nedan</p>
<p>5.</p>	<p>Utgår – se ab 132</p>
<p>6.</p>	<p>Under tiden för framställande av anspråk på grund av oförutsedd skada ska sökanden minst en gång i månaden mäta grundvattennivåer i jord och berg i minst fyra (4) observationspunkter belägna inom redovisat influensområde och i görligaste mån i anslutning till motstående intressen. Mätning av grundvattennivåer ska i övrigt ske i den omfattning som framgår av kontrollprogrammet. Resultaten ska journalföras månadsvis och hållas tillgängliga hos bolaget för de fastighetsägare och rättighetsinnehavare som kan anses berörda av vattenverksamheten.</p>

Villkor 2

Om varje individuell uttagsbrunn och eventuell ersättningsbrunn kommer vara begränsad till en specifik maximal uttagsmängd, i enlighet med ansökan och länsstyrelsens yrkande, ska också bortledd grundvattenmängd mätas i respektive brunn. Det är således viktigt att säkerställa att det inte sker en samlad mätning av bortledda grundvattenmängder för ett par eller flera brunnar, så att det blir svårt att identifiera respektive brunns specifika uttagsmängd. Vidare anser länsstyrelsen att

mätning ska noteras och journalföras samt vara tillgänglig för den som anser sig berörd av verksamheten.

Det är rimligt och mer effektivt om bolaget tillhandahåller journaler över utförda mätningar att ta del av för de som kan anses bli berörda av vattenverksamheten, istället för att ta en omväg via tillsynsmyndigheten ska ske för att få ta del av uppgifterna.

Villkor 3

Det är ytterst verksamhetsutövarens ansvar att ta fram och presentera ett kontrollprogram. Även om länsstyrelsen som tillsynsmyndighet givetvis kommer samråda om dess utformning bör villkoret inte skrivas på ett sådant sätt att kontrollprogrammet blir beroende av att ett samråd med tillsynsmyndigheten har genomförts. Länsstyrelsen anser även att ett minimumkrav på kontrollprogrammets innehåll ska inkluderas i villkoret för att säkerställa dess funktion och aktualitet.

Villkor 4

Länsstyrelsen anser att anmälan till tillsynsmyndigheten om att ta en brunn i anspråk bör göras innan brunnen tas i drift för att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att framföra eventuella synpunkter innan brunnens idrifttagande. Vidare bör den brunn som blir ersatt pluggas på erforderligt sätt när ersättningsbrunnen tas i drift.

Villkor 6

För att undersöka vattenverksamhetens omgivningspåverkan under tiden för framställande av anspråk på grund av oförutsedd skada och för att kunna verifiera de resultat som bolaget redovisat i ansökan är kontroll av grundvattennivåerna i omgivningen viktiga. Ett villkorat minimumkrav på kontroll av grundvattennivåerna bidrar till att en översiktlig och kontinuerlig trend över grundvattennivåerna i

området kan erhållas samt att eventuella avvikelser kan upptäckas och potentiella skyddsåtgärder vidtas inom rimlig tid.

Kontrollprogrammet

Det slutliga omfattningen av kontrollprogrammet med avseende på bland annat antal mätpunkter, mätpunkternas lokalisering, utförande och utformning samt mätfrekvens kan tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

Delegation

Länsstyrelsen anser att mark- och miljödomstolen ska överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa ytterligare villkor beträffande kontroll av verksamheten.

Begäran om ersättning

Länsstyrelsen yrkar total ersättning med 54 400 kr (68 timmar) för rättegångskostnader.

Höganäs kommun anför följande.

Höganäs kommun gör den bedömningen att ansökan om vattenuttag på fastigheten A behöver begränsas i volym. Tillstånd ska inte medges till större uttagsvolym än att annan vattenanvändning - den som redovisas i alternativ 3, tabell 1, aktbilaga 17 - kan ske och att nyttjandegraden på grundvattenbildningen inte överstiger 80 % utifrån sättet att beräkna i samma tabell. Tillståndet bör även vara tidsbegränsat.

Skälet till att grundvattenbildningen inte ska räknas högre än 50 mm (SGU) är att den siffran är den enda vedertagna, något annat har inte bevisats. Sökande anger att grundvattenbildningen ökar med högre uttag men uttagen sker under den del av året

när i princip ingen grundvattenbildning sker. Om växtsäsongen dessutom föregås av torr vinter- och/eller vårsäsong reducerar det än mer grundvattenbildningen och säsongen inleds med en lägre grundvattennivå. Detta har betydelse för beräkningen av möjliga uttag. Lantbrukarna ska även fortsättningsvis ha möjlighet att söka tillstånd för fältbevattning, inte bara för halva utan hela sin åkerareal.

Vattenbalansberäkningen ska därför utgå från 100 % bevattning av åkermarken. Med klimatförändringarna kommer avdunstningen att öka, grundvattenbildningen minska och behovet av bevattning av åkermark öka. Även val av gröda kan komma att ändras. Trots viss vattenbrist (2018) har Splendor Plant AB under åren 2014-20 kunnat bedriva plantskoleverksamhet med volymer som är 100 000-200 000 m³ mindre än nu ansökta. Slutligen bör tillståndet begränsas i tid eftersom framtiden är oviss vad gäller klimatet.

Enskilda fastighetsägare

Följande yrkanden och synpunkter har i målet framförts av enskilda fastighetsägare.

R.I. och K.I., C, har yrkat att bolagets ansökan ska avslås. Ett eventuellt tillstånd bör tidsbegränsas till maximalt 5 år och dessutom begränsas i volym till 140 000 m³/år. Ett eventuellt tillstånd bör dessutom endast gälla så länge bröderna B.A, S.A, N.A, äger bolaget. De yrkar vidare rätt till skadestånd och/eller ersättning till följd av bolagets otillåtna uttag av grundvatten. R.I., K.I. har anfört bland annat följande. De har borrhade brunnar (med tillstånd från Höganäs Kommun) för bergvärmeanläggning, en grävd brunn för bevattning av trädgården med hjälp av dränkbar pump och en borrhad brunn för bruksvatten. Deras grävda brunn har nu en nivå som är 2 cm, tidigare 1-1,5 m. De är också oroliga hur en grundvattensänkning kan påverka brunnarna till deras bergvärmeanläggning. Frågan är om effekten kan minska i anläggningen. Dessutom är frågan om det genom en grundvattensänkning uppstår sättningar och sprickor i deras hus. Husen på deras fastighet är kulturhistoriskt värdefulla. – R.I., K.I. har i ett senare

yttrande uppgett att den grävda brunnen är helt torr. Vidare har de anfört att de har träd som håller på att dö.

A.A. och J.A. D., har motsatt sig bolagets ansökan. De har anfört bland annat följande. De har kunnat läsa att grundvattnet kommer att sänkas med 30 cm direkt under deras mark och deras byggnader. Frågan är vad som händer med deras hus, förråd, stall och markvärme, hagar och djur om marken ändrar struktur. Efter att ha läst om alla risker med detta projekt är deras ståndpunkt därmed att de är emot detta förslag.

BI.A. och BE.A., E., har anfört bland annat följande. De har två stycken borrar på fastigheten. Den ena borrar är 56 m djup och används för värmepumpen. Om grundvattnet sänks befarar de att genomströmningen minskar vilket får till följd att det blir kallare i borrhålet och därmed får värmepumpen arbeta längre tidsperioder vilket medför större elförbrukning. Den andra borrar använder de för vattenuttag till fastigheten, dessutom har F servitut på borrar. De har under de senaste åren renoverat borrhålet och installerat ny utrustning. Sedan de renoverade borrar har de inte varit utan vatten men den 29 juli 2021 fanns där inget vatten. De befarar att den planerade grundvattenbortledningen kan komma att påverka deras anläggningar.

Om uttaget påverkar deras anläggningar förutsätter de att det åtgärdas utan kostnad för dem så att de kan nyttja anläggningarna i samma omfattning som idag.

De utförda provpumpningarna som bolaget hänvisar till har utförts under december till mars men dessa är inte relevanta eftersom grundvattnet under den årstiden står som högst och inga större uttag sker i närområdet.

Eventuella skadeavhjälpande åtgärder på fastigheten G ska bekostas av Splendor Plant AB om grundvattennivån påverkas i sådan omfattning att befintliga borrhål behöver fördjupas och därtill tillhörande kostnader.

B-I.H.E. och L.E., H, har anfört bland annat följande. De avstyrker och motsätter sig möjligheterna för Splendor Plant AB att få tillstånd att vidta åtgärder så att grundvattennivån i området sänks.

Motiven för deras ställningstagande är följande;

1. Konsekvenserna för deras möjligheter att odla på deras fastighet efter en sänkning av grundvattennivån är inte klarlagda.
2. Konsekvenserna för bevarande av biologisk mångfald med rikt växt-och djurliv på lång sikt inom det större berörda området är inte klarlagda.
3. Att utfärda tillstånd till ett företag att av sannolikt ekonomiska skäl sänka grundvattennivån istället för att odla i marken på traditionellt sätt får konsekvenser för dem som de inte kan överblicka.

D.T., I, har bestridit ansökan och yrkat skadestånd för framtida eventuella skador på hans fastighet. Han har anfört bland annat följande. Splendor Plant ABs ansökan om att utöka sin bevattningsanläggning, vilken redan nu har ödesdigra konsekvenser på närmiljön, är fullkomligt befängd. Marken i området är sandig och bergig och därmed känslig för torka. Många mindre dammar blir helt torrlagda på somrarna och andra dammar har endast några decimeter av vatten kvar. Enligt Sweco kommer Splendor Plant AB, i vissa områden, att sänka grundvattennivån med 3-4 meter. Frågan är vad som då händer. Alla dammar kommer vara torrlagda. Brunnar kommer sika. Grundvattnet riskerar att bli bräckt. Husgrunder kommer få sättningar och spricka. Mängder av träd kommer att dö. Hela närmiljön kommer att bli förstörd! För ett företags ekonomi och tillväxt? Inte värt det.

Naturen i berört område är väldigt vacker och väldigt känslig. Alla djur, insekter, fåglar, däggdjur och kräldjur är beroende av vatten och beroende av träden och dess

skugga. Utan träd blir det ännu torrare och många träd tar redan stryk i de allt vanligare sommartorkorna. Det vatten som finns kvar i enstaka dammar är livsviktig. Däggdjur och fåglar dricker där. Insekter och kräldjur förökar sig och lever där. T.ex. den fridlysta vattensalamandern lever i en av de lokala dammarna. Det är förbjudet att förstöra dess fortplantningsområden eller viloplatsen. Det finns alternativ för bolaget.

F.S., J., har yrkat ersättning för kostnader för borrning av ny brunn. Han har anfört bland annat följande. De driver hästverksamhet på gården Dalhem (J). De har ett stall med tio hästar. På gården finns två grävda brunnar, en som ger vatten till boningshuset och en som ger vatten till stallet.

Det har funnits vatten i dessa grävda brunnar sedan 1850, sedan tre år finns det inte det på somrarna (2018, 2019 och 2020). Han hade inte tänkt borra ny brunn men blir nu tvungen då tillgången på vatten radikalt har försämrats de tre senaste åren. Att oroa sig för att inte kunna ge deras djur något vatten orkar de inte längre. Enligt utskick från Splendor Plant AB ligger deras fastighet inom området som kan påverkas av bolagets vattenförbrukning. Han begär ersättning för hans kostnader för borrning av ny brunn:

- A. Borrning 1 (de fick borra två gånger då första försöket inte gav positivt resultat)
- B. Borrning 2
- C. Installation pump
- D. Slutinstallation mellan pump och stall/boningshus

Total summa: 209 617 kr

M.TH. och D.T., K och L har yrkat skade-stånd avseende alla framtida eventuella skador. De har anfört bland annat följande. De hänvisar till D.T:s yttranden. De oroas både för närmiljön och deras egen fastighet. Liksom D.T. yrkar de på skadestånd för alla framtida eventuella

skador som, förutsedda eller oförutsedda, kan komma att uppstå på deras fastigheter till följd av Splendor Plant ABs sänkning av grundvattnet.

T.V. och A.V., M, har i första hand yrkat att ansökan ska avslås och i andra hand att ett eventuellt tillstånd begränsas i volym till 140 000 m³/år. Vidare har de yrkat att ett eventuellt tillstånd ska begränsas i tid till maximalt 10 år. Ett eventuellt tillstånd ska dessutom endast vara gällande så länge som bröderna B.A, S.A, N.A, tillsammans äger bolaget till 100 %. De har vidare yrkat att bolaget vid ett eventuellt tillstånd kompenserar dem (T.V., A.V.) så att de eller ny fastighets-ägare kan bedriva odlingsverksamhet eller djurhållning på fastigheten. De har vidare yrkat skadestånd eller ekonomisk ersättning för alla framtida skador som redan uppstått eller kan komma att uppstå på deras fastighet. De yrkar skälig ersättning alternativt kompensation för det markintrång den sökta vattenverksamheten innebär. T.V., A.V. har vidare yrkat att bolaget löpande ska redovisa till berörda sakägare hur mycket vatten som pumpas upp. Dessutom har T.V., A.V. yrkat att en oberoende grundvattenexpert ska tillsättas av länsstyrelsen.

De har anfört bland annat följande. De köpte sin gård, M, sommaren 2010 och Splendor Plant AB har sedan dess utan tillstånd pumpat upp stora mängder grundvatten för bevattning och har även under denna tid borrar åtta stycken nya brunnar för bevattning. Bolagets agerande har redan fått ödesdigra konsekvenser på närmiljön genom en permanent sänkning av grundvattennivån. Detta har lett till en permanent sänkning av vattennivån i deras (T.V. och A.V.) damm samt att ett stort antal träd har dött på deras fastighet och enligt experter kommer med största sannolikhet fler träd att dö om inte detta grundvattenuttag upphör eller åtminstone kraftigt reduceras omgående. Utöver detta har även den grävda byabrunnen sinat under några somrar, vilket tyder på vattenbrist.

De anser därför att man rimligen bör se på fallet som nyetablering av tio brunnar. Vidare har bolaget inkommit med en miljökonsekvensbeskrivning, som de anser är baserad på svaga argument och felaktiga antaganden och därför bestrider.

- Vattenbalansberäkningen är de högst tveksamma till, då den beskriver att det med ett årligt uttag om 271 300 m³/år skulle finnas en överskottsvolym om 228 100 m³/år. De har under åren 2012 till 2019 noterat en permanent sänkning av vattennivån i deras damm med 65-70 cm. Detta som ett resultat av ett betydligt lägre årligt grundvattenuttag än ovan. Om den vattenbalansberäkning Sweco gjort vore korrekt borde de inte sett denna sänkning överhuvudtaget.
- Mätningarna i dammen är gjorda i februari, varför sänkningen inte kan knytas till ”torr sommar” utan den kan direkt härröras till det olovliga grundvattenuttag som Splendor Plant AB stått för under perioden, vilket enligt de själva varierat mellan 120 000 m³/år – 180 000 m³/år. Alltså långt under den uttagsvolym man ansökt om och som Sweco menar inte påverkar grundvattennivån.
- Endast två provpumpningar har använts för att ”kalibrera” den modell bolaget baserar sina antaganden på. Pumpningarna har gjorts vid två olika tillfällen under vintermånaderna med nästan fyra veckors ”återhämtningstid” emellan.
- Att endast pumpa ut från en brunn för att se och göra antagande på vad påverkan blir på grundvattennivån i omgivningen långsiktigt vid utpumpning från tio stycken brunnar samtidigt kan inte anses vara tillförlitligt.
- Att basera sin modell på provpumpning under vintertid är också i sammanhanget märkligt, då vattenuttaget för bevattningen sker och kommer att ske företrädesvis under sommarhalvåret.

Extremtorka såg de exempel på sommaren 2018. Under denna sommar pumpade Splendor Plant AB olovligen upp 156 000 m³ grundvatten vilket resulterade i att

deras (T.V. och A.V.) damm i princip torkade ut helt och många fina träd på deras fastighet bara dog. Det året kunde de notera en sänkning i dammen om totalt 1,8 meter jämfört med vintern 2012, alltså knappt hälften av den sänkning Sweco räknar med och som de dessutom påstår inte kommer att påverka närområdet. Det är inte troligt att närområdet förblir opåverkat.

De vill även tillägga att en grundvattensänkning av den storlek som det talas om kan leda till sättningar i husgrunder vilket kan få stora negativa ekonomiska konsekvenser för dem på sikt. De bedömer att deras fastighet redan lidit stor skada på grund av Splendor Plant ABs otillåtna vattenuttag. Risken att skadorna ökar om bolaget erhåller vattendom med tillåtet uttag om 270 000 m³ är påtaglig.

Sökanden hävdar att ytjorden inte påverkas av den sökta åtgärden på grund av det höga trycket mellan ytjorden och berget samt dålig eller ingen kontakt dem emellan. De ifrågasätter dock bolagets resonemang.

De yrkar på rätten till skadestånd och/eller ekonomisk ersättning för alla framtida skador, förutsedda eller oförutsedda, som redan uppstått och/eller kan komma att uppstå på fastigheten M till följd av Splendor Plants ABs uttag av grundvatten.

Vid huvudförhandlingen har A.V. ifrågasatt varför bolaget vid beräkningarna inte tagit hänsyn till den statistik som finns från SMHIs station i Louisefred, där det är fråga om ett lägre årsmedelvärde för nederbörd. Vidare har han uppmanat mark- och miljödomstolen att tillämpa försiktighetsprincipen.

T.V. och A.V. har även ingivit bilder på en damm och döende träd. Syn hölls på T.V:s., A.V:s. fastighet i samband med huvudförhandlingen.

Å.S. och J.S., N och O, har bestritt bolagets ansökan. De har, för det fall mark- och miljödomstolen bifaller ansökan, yrkat att tillståndet villkoras med att bolaget kompenserar dem och ombesörjer så att de kan konstbevattna sina odlingar. De har yrkat ersättning med 15 000 kr per år. De har dessutom yrkat att eventuellt tillstånd ska begränsas i tid till maximalt 10 år, i volym till 140 000 m³/år samt att tillstånd endast ska gälla så länge bröderna B.A, S.A, N.A, tillsammans äger bolaget till 100 %. De har vidare yrkat rätt till förbehåll vad gäller skadestånd för framtida skador. De har anfört bland annat följande. De bedriver näringsverksamhet sedan 2011 på fastigheten N med inriktning grönsaksodling. Där har de sedan starten byggt upp deras företag Kullasparris som de bedriver på heltid. Deras odlingsverksamhet innebär att de är helt beroende av att deras odlingar tillgodoses med vatten både ovanifrån via nederbörd och nedifrån via en stabil grundvattennivå i ytjorden. Under normala växtbetingelser i deras område behöver inte deras huvudsakliga gröda (sparris) bevattnas. Det räcker med det vatten som kapillärt är tillgängligt via grundvatten i jordlagret och via något så när normal nederbördsmängd. Deras övriga grönsaksodlingar har de hittills vattnat mycket sparsamt med vatten från kommunalt system.

Eftersom deras fastighet är belägen och verksamheten bedrivs mitt i det så kallade influensområdet är de ytterst oroade över vad en fortsatt och utökad grundvattensänkning innebär för konsekvenser för hela deras odlingsverksamhet. Splendor Plant AB har redovisat en modellberäkning och simulering som visar hur stor grundvattensänkningen kommer vara som minst i influensområdets ytterkanter. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår inte hur stor sänkningen i ytjorden kommer vara som mest i influensområdets mittpunkt. De ifrågasätter att miljökonsekvensbeskrivningen inte ger svar på vattenuttagets påverkan på angränsande åkermark och att man inte redovisar mer ingående hur grundvattennivån i ytjorden kommer att påverkas som mest. Deras jord är sandig och har låg vattenhållande förmåga, detta innebär att nederbörd under sommarhalvåret snabbt sjunker ner i berggrunden om det finns ett undertryck (dvs. i samband med uppumpning av vatten). De har även väldigt sällan tjäle och långliggande snö som vid långsam smältning kan fylla

på grundvattenståndet. Det är mer vanligt att den nederbörd som faller under vinterhalvåret snabbt dräneras ut i havet via dräneringar samt bäckar och därigenom inte bidrar till att grundvattnet fylls på.

Enligt beräkningar så kommer nederbörden som tillförs deras fastighet under sommaren inte räcka för att fylla på grundvattennivån i ytjorden i samma takt som Splendor Plant AB avser att pumpa upp vatten. Det kommer fortsätta ske en kontinuerlig uttorkning av jordprofilen då all nederbörd som faller på deras fastighet kommer gå åt till att kompensera Splendor Plant ABs uttag. Deras odlingar kommer i och med detta få svårare och svårare att tillgodose sig vatten från ytjorden och det blir därigenom torrare odlingsbetingelser. Enkelt uttryckt får grödorna de odlar svårare att hitta vatten och behöver konstbevattnas för att fortsätta generera samma skörd och ekonomiska avkastning.

Skördebortfallet kan beräknas till 5 %, dvs. 150 kg per år. Sparris värderas till 100 kr/kg.

Vidare har de även framtida planer på att utöka grönsaksodlingarna vilket innebär att de kommer att få ett ökande behov av att deras åkermarks vattenförsörjande förmåga är opåverkad och inte riskerar vara skadad och påverkad av grundvattenuttag. I och med försämrade odlingsbetingelser som grundvattensänkning för med sig påverkar det deras expansionsplaner och i värsta fall kan det innebära att de inte längre kan bedriva deras odlingsverksamhet som de har gjort hittills.

Slutligen är de även oroad över deras byggnader med risk för sättningar/sprickbildning i dessa samt deras bergvärmeanläggning med två borrhålls energibrunnar som troligen kommer generera lägre effekt på grund av fortsatt och utökad sänkning av grundvattennivån.

Sökanden har inte rådighet över det vatten som finns utanför fastigheten A.
Vattenverksamheten ska likställas med markintrång.

Vid eventuellt tillstånd ska sökanden löpande redovisa till berörda sakägare hur mycket vatten som pumpas upp.

Det finns andra alternativa lösningar för sökanden att förse sin verksamhet med bevattningsvatten än att ta upp grundvatten, t.ex. använda avsaltat havsvatten eller köpa kommunalt vatten.

Område med tunna jordlager och döda/skadade träd sammanfaller med sökandens redovisade tillrinningsområde. Området sammanfaller dessutom med område där det finns riksintresse för naturvård.

Ett grundvattenuttag i enlighet med ansökan riskerar att ytterligare försämra områdets motståndskraft mot torka.

Frågan är om miljökonsekvensutredningen som sökanden upprättat ger tillräckligt underlag för den sökta verksamhetens påverkan på naturmiljön i tillrinningsområdet. En annan fråga är om länsstyrelsen har gjort en felaktig bedömning genom att tillstyrka ansökan.

Ställningstagande och yrkanden

Utifrån ovanstående beskrivna synpunkter och förutsättningar så bestrider de Splendor Plant ABs ansökan om tillstånd att fortsätta samt utöka sitt uttag av grundvatten. För det första motsätter de sig att Splendor Plant AB ansöker om tillstånd i efterhand för att bibehålla brunnar som redan borrats olovligt och som enligt bolaget använts mer än sju år utan tillstånd. Domstolen bör förkasta den framtagna

beräkningsmodellen över influensområdet och simuleringen av grundvattenrörelserna då dessa inte bygger på relevant data. I och med att Splendor Plant AB tagit upp grundvatten flera år innan man började göra mätningar, anser de att det inte går att dra relevanta slutsatser när det gäller det ansökta grundvattenuttagets påverkan på grundvattennivåerna i området, och jämfört med hur det var i opåverkat tillstånd innan vatten började pumpas upp.

De anser även att befintligt och utökat vattenuttag enligt ansökan strider både mot allmänna och enskilda intressen samt riskerar att fortsätta ha negativ inverkan på deras fastighet, deras verksamhet och deras omgivningar för all framtid så länge vattenuttag sker.

Skulle domstolen trots deras ställningstagande bifalla Splendor Plant ABs ansökan och bevilja tillstånd, så yrkar de att domstolen villkorar tillståndet med att Splendor Plant AB ska åläggas att betala 15 000 kr per år till dem under de år som vattenuttag görs. Beloppet baseras på ett antagande om att grödan (sparris) kommer att ge 5 % (150 kg) mindre skörd på grund av minskad tillgång till vatten i jordlagret. De yrkar även rätt till förbehåll så de kan begära skadestånd för framtida skador som grundvattensänkningen för med sig (ekonomiska skador på deras verksamhet samt skador på deras fastighet och bergvärmeanläggning).

M.AL. och E.A., P, har bestritt bifall till ansökan. De har anfört bland annat följande. De motsätter sig å det bestämdaste ansökan. Grundvattennivån i området är redan mycket låg. Den är så låg att kommunen i stort sett varje år sedan de köpte deras fastighet 2015 har utfärdat bevattningsförbud för att "spara" på grundvattnet. Det är då inte rimligt att Splendor Plant AB tillåts minska grundvattnet ytterligare.

Splendor Plant AB kan bland annat istället se till att återanvända ytterligare av det överskottsvatten som uppkommer när de vattnar sina plantor. Detta är en möjlighet

för sökanden som redan nu är möjlig att utföra. Naturligtvis kommer kostnaden för detta att vara betydligt högre än idag men väl fullt möjlig. Med anledning av ovanstående ska sökanden av mark- och miljödomstolen inte ges tillstånd att sänka grundvattennivån samt utföra ersättningsbrunnar.

M.A., Q, har yrkat ersättning med 49 718 kr. Han har anfört bland annat följande. Han anser att det finns en risk att hans grävda dricksvattenbrunn på fastigheten ska komma att torrläggas. Eftersom det inte har skett några mätningar i brunnen på fastigheten får man anta att risken finns att den kan torrläggas av ett ökat uttag av vatten i området. Ett alternativ som finns då är att borra en ny vattenbrunn. Då finns en risk att Splendor Plant ABs många borrhål har tömt grundvattnet på det djup som man borrar efter vatten. Då finns det endast kvar ett alternativ och det är att koppla på sig på det kommunala dricksvattnet. Då yrkar han på ersättning med 49 718 kr vilket är kostnaden för att koppla in sig för hans fastighet.

M.H. och C.H., R och S samt L.N. och B.N., T, har anfört bland annat följande. De känner stor oro för hur naturen och omgivningen påverkas om grundvattennivån skulle sjunka på grund av Splendor Plant ABs ökade vattenuttag. Frågan är hur vattentillförseln till privata brunnar som används idag påverkas och kan det då bli så att saltvatten kan komma upp i deras brunnar.

J.A.N. och V.F.A., U, har yrkat att ansökan ska avslås. De har anfört bland annat följande. De ser redan effekter i deras närmiljö i form av träd som dör på grund av pumpningen av grundvattnet som för närvarande sker utan tillstånd. Den massiva grundvattensänkning som kommer att ske om tillståndet beviljas kan inte vara positiv för miljön i området. De förbehåller sig rätten till krav på ersättning avseende eventuella skador nu eller i framtiden.

A.K.G., V, har bestritt bifall till ansökan. Hon har yrkat skadestånd och/eller ekonomisk ersättning för alla framtida eventuella skador som förutsedda eller oförutsedda, kan komma att uppstå på hennes egendom till följd av Splendor Plant ABs uttag av grundvatten i området. Hon har anfört bland annat följande. Vilka framtida förändringar dessa enorma uttag av vatten i vår sårbara närmiljö kan leda till vet vi inte, men hon är rädd att det kan leda till stor negativ påverkan. I omgivningen och närmiljön finns det en känslig flora och djurliv som är beroende av vatten. Hon är rädd att dessa enorma uttag kan leda till stor negativ påverkan på hennes borra för bergvärme samt kanske även sättningar i husgrunden.

M.HA., W, X och Y, har motsatt sig ansökan. För det fall tillstånd beviljas har hon yrkat att det ska tidsbegränsas till 5 år. Hon har anfört bland annat följande. Hon motsätter sig att Splendor Plant AB ska ta upp grundvatten från sina tio befintliga brunnar och dessutom vid behov utföra ersättningsbrunnar. Grundvattennivån kommer att sänkas och det kommer att påverka växtligheten, markstruktur och tillgången på vatten i hennes och andras brunnar. Hon är ägare till tre fastigheter som alla påverkas starkt. Hon har en brunn som redan idag har svårt med vatten. Bolaget borde finna andra moderna lösningar.

Bolaget hävdar att vattenuttagets påverkan på jordlagren bedöms som obefintlig, detta är dock felaktigt. Det sker alltid en interaktion mellan berglagret och jordlagret, även om den cykeln kan vara två-tre år. Ett berglager utan vatten efter utpumpning suger åt sig jordlagrets vatten. Jordlagret kommer att torka ut och grävda brunnar får problem med vatten. Tillgången till grundvatten är begränsad.

Saltvatteninträning är vanligt när grundvattnet sjunker och det finns geologiska förutsättningar för detta. Att i efterhand mäta och kontrollera kan konstatera problemet men det kan inte åtgärda inträffad saltvattenskada.

Domstolen har efterfrågat en bedömning av hur avståndet mellan markytan och grundvattenytan i jord har förändrats från tiden före sökandens uttag etablerades till idag. Denna bedömning är helt avgörande. Sökandens avvisande av detta är ett hinder för saklig prövning av målet.

S.O. och B-M.O., Z och Å, har yrkat att ansökan ska avslås. De har förbehållit sig rätten att vara skadeslösa om tillgången till vatten minskar samt att sökanden står för alla eventuella juridiska kostnader. De har anfört bland annat följande. Vid samtal med närboende har de erfarit, att ett antal har egen vattentäkt. Vattennivån i dessa sjunker snabbt när vattenuttag sker, och stiger mycket långsamt när inget vatten tas ut på Bläsinge. Det är särskilt märkbart, när vi har nederbördsfattiga somrar. Efter en lång torrperiod tar det lång tid innan vattnet stiger i brunnar och i uttorkade öppna diken. Sannolikt tar det mycket längre tid innan det märks i borrhållna brunnar. Den som är van vid vatten från borrhållna brunn är inte glad för ”ytvatten”.

På deras fastighet har de varit tvungna att endast ta vatten från borrhållna eftersom nitrathalten var för hög. De vill inte ha kommunalt vatten.

Eftersom en stor del av bebyggelsen ligger högst 25-30 m över havsnivån, kan man inte bortse från risken att saltvatten kan tränga in och fördärva det goda dricksvattnet vi har här. Skulle så vara fallet fördäras inte enbart dricksvattnet utan även den vegetation som är beroende av saltfritt vatten. Därför är de mycket emot detta stora vattenuttag från borrhållna. Sökanden borde istället anlägga en stor damm där dräneringsvatten kan samlas upp.

M.M. och N.M., Ä, har yrkat att ansökan ska avslås alternativt att bolaget säkerställer vattentillgången samt full kompensation för framtida skador. För den händelse tillstånd ändå beviljas medges tillstånd till uttag av den halva begärda volymen, 135 000 000 liter. Vidare har de

bestritt den yrkade tidsperioden samt att för den händelse tillstånd ändå beviljas ska detta begränsas att gälla så länge någon av bröderna B.A, S.A, N.A, äger och driver före-taget. De har anfört bland annat följande. På fastigheten, som disponeras som sommarbostad, finns en grävd brunn som enda vattentäkt. Denna har under alla år gett tillräckligt med vatten. År 2018 sinade dock brunnen för första gången på 38 år. Vattennivån har sedan dess varit lägre än någonsin tidigare. Det härleddes till Splendor Plant ABs stora och otillåtna vattenuttag. Bolaget har vid ett tillfälle levererat 1 m³ vatten till fastigheten, vilket tolkas som ett medgivande att de orsakat vattenförlusten.

Fastigheten är belägen 600 m från vägen. Kommunen har avslagit en ansökan om kommunalt vatten. Kommunen har vidare avrått dem från att borra efter vatten då kommunen ansåg att bolagets stora grundvattenuttag kommer att medföra problem med vattenförsörjningen. Eftersom det inte finns vatten till fastigheten går den inte att sälja.

Bolaget har endast rätt att förfoga över det grundvatten som finns inom deras fastigheter. Den yrkade volymen är fyra gånger större än hela vattenförbrukningen för Jonstorps samhälle per år. Stora skador har redan visat sig med döda träd och sinande brunnar och dammar.

Bolagets yrkande om tid för framtida skador, dvs. 5 och 8 år, är inte tillräckligt. Tiden bör istället bestämmas till 20 år. Deponerade bankmedel bör höjas till 10 miljoner kr.

E.H.B och A.B., Ö, har yrkat att bolaget ska vara skadeståndsskyldigt om ansökan beviljas och deras brunn sinar till följd av bolagets vattenuttag. A.B. har yrkat att ansökan ska avslås. De har anfört bland annat följande.

- Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att huvuddelen av vattenuttaget ska ske under perioden april-september. Det är samma period som deras bevattningsbehov.
- Deras brunn finns inte med i inventeringen. De har hittills haft vatten i brunnen för deras behov.
- Periodvis har Höganäs kommun utfärdat bevattningsförbud på grund av lågt grundvatten eller risk för lågt grundvatten.

S.E. och M.E.L., AA, har yrkat att ansökan ska avslås. De har vidare yrkat ersättning för de skador om orsakats deras fastighet. De har anfört bland annat följande. Det aktuella influensområdet består av gammal havsbotten, vilket bevisas av fossilfynd av bl.a. marin sjöborre från Kritatiden. Deras fastighet ligger inom Höganäs kommuns verksamhetsområde för avlopp, där alla fastigheter nu är anslutna. Anledningen till anslutningen är att det övre marklagret består av lätt sandblandad jord och berggrunden av sandsten. Vid barmark, torra och vind är jorden mycket utsatt för jord/sandflykt dvs. jorderosion. Marken har därmed dålig vattenhållande förmåga och föroreningar sprids lätt.

På deras fastighet har de varit tvungna att borra brunn två gånger, men trots det har vattentillgången sommartid varit otillräcklig för ett normalhushåll utan jordbruk.

De har iakttagit sprickor i fasaden på deras fastighet. Splendor Plant ABs stora uttag av vatten har bidragit väsentligt till den låga grundvattennivån.

B.P., AB, har anfört bland annat följande. Hur grundvatten-bortledningen kommer att påverka hennes fastighet är mycket svårt för henne att avgöra. Hennes fastighet ligger i en ganska brant sluttning ner mot vägen Gamla Rekekroken och havet, och de senaste sex-sju åren hon har redan drabbats av att flera höga träd (björkar) på ovasidan av tomten oförklarligt har vissnat och dött och därför behövt avverkas. Tomten ligger max 500 meter från plantskolan.

Om trädöden har något med plantskolans grundvattenuttag att göra kan hon inte avgöra och hon har hittills inte satt det i samband med att plantskolan tar ut stora mängder grundvatten.

Att bolaget nu ansöker om att få mer än fördubbla grundvattenuttaget jämfört med år 2020 ser hon som mycket bekymmersamt. Om tidigare uttag redan har fått flera träd att dö lär situationen bli mycket värre om plantskolans ansökan går igenom.

Frågan är hur hon ska kunna begära ersättning för något som hon inte ens vet om det kommer att hända. I framtiden kommer hon att göra anspråk på ersättning gentemot bolaget om det skulle visa sig att träd på tomten oförklarligt börjar vissna och dö.

L.E. och E.E., AC, har yrkat att ansökan ska avslås. De har anfört bland annat följande. De har en enskild brunn för dricksvattenändamål. De har ingen tillgång till kommunalt vatten och avlopp och är därför helt beroende av vatten från egen brunn på tomten. Deras fastighet ligger utanför det område som i ansökan anges som påverkat, men det ligger såvitt de förstår inom det område som utgör tillrinningsområdet för det grundvatten som avses pumpas upp (jfr figur 2, sidan 5, aktbilaga 16). De anser därför att de är berörda av ansökan och att domstolen bör beakta deras yttrande.

Konsekvenserna av s.k. torrår är inte tillfredsställande belyst i ansökan. Detta är en oacceptabel brist. De anser att riskerna för en oacceptabel negativ påverkan på grundvattnet är för stora. Av utredningen i målet går det inte att dra slutsatsen att det kan uteslutas att möjligheterna att ur enskild brunn på deras fastighet ta upp dricksvatten av godkänd kvalitet försämras om ansökan beviljas.

Det är av största vikt att mark- och miljödomstolen beaktar de stora osäkerheter som klimatförändringarna medför både lokalt, nationellt och globalt så att irreversibla negativa konsekvenser kan undvikas.

Ett tillstånd bör endast ges med sådana begränsningar att inte andra framtida sökandes rätt förtas.

B.O., AD, har yrkat att ansökan ska avslås. Han har anfört bland annat följande. Han ser redan effekter i vår närmiljö i form av träd som dör på grund av pumpningen av grundvatten som för närvarande sker utan tillstånd. Den massiva grundvattensänkning som kommer att ske om tillståndet beviljas kan inte vara positiv för miljön i området. Han förbehåller sig rätten till ersättningskrav för eventuella skador direkt eller indirekt nu eller i framtiden.

H.A., AE, har yrkat att ansökan ska avslås. Han har vidare yrkat skadestånd för alla framtida eventuella skador. Han har anfört bland annat följande. Vi ser redan effekter i vår närmiljö i form av träd som dör på grund av pumpningen av grundvattnet. Den massiva grundvattensänkning som kommer att ske om tillståndet beviljas kan inte vara positiv för miljön i området. Det jordbruk som bedrivs på fastigheten AE är oerhört beroende av en natur i balans. Rubbningar i vattenbalansen och ekosystemet i området är allvarligt och kan med-föra minskade skördar och kan på sikt utgöra ett hot mot ett öppet odlingslandskap om det blir ytterligare grundvattensänkningar.

M.B. och A.K., AF, har yrkat att ansökan ska avslås. De har anfört bland annat följande. Mycket tyder på att Splendor Plant ABs nuvarande nyttjande av grundvattnet redan har sänkt grundvattennivåerna. Detta syns redan i sinande brunnar och dammar och döda träd som också blir fler ju närmare bolagets anläggning man kommer. Från liknande fall i Sverige vet de att en sänkt grundvattennivå ofta kan innebära allvarliga skador på privat egendom såsom

grundsättningar på fastigheter och minskad eller helt utebliven effekt i bergvärme-anläggningar. Det är rimligt att bolaget istället använder kommunalt vatten.

Splendor Plant AB har också redan fyllt på sinande brunnar i området och påvisar därigenom tydligt att de ser sig ha ett ansvar för den uppkomna situationen.

De förbehåller sig rätten att framställa krav på ersättning för eventuella skador direkt eller indirekt nu eller i framtiden.

E.N., AG, har yrkat att ansökan ska avslås. Hon har anfört bland annat följande. De ser att vattennivån i deras brunnar är lägre idag än tidigare. Hon värnar mycket om lokala företag, men inte på bekostnad av vår miljö. Det finns alternativa sätt till bevattning, som andra företag runtom i Kullabygden använder sig av, som också måste fungera för Splendor Plant AB. Hon förbehåller sig rätten till krav på ersättning för eventuella skador direkt eller indirekt nu eller i framtiden.

K.R., AH, Jonstorp, har anfört bland annat följande (översättning från engelska till svenska). Ansökan ska avslås av följande skäl.

I ett första steg och först och främst skulle hon vilja understryka den obehöriga och väsentliga försämring av miljön som är en följd av denna ansökan som inlämnats av ett privat bolag. Vidare skulle hon vilja betona de värderingar som genomsyrar en sund livsmiljö - ett värde som allvarligt äventyras av denna ansökan.

Splendor Plant ABs ansökan bör avslås, bland annat på grundval av EU-rätten och genomförandeförbudet. Miljöpolitiken ska inte enbart sträva efter en sund miljö, utan även en miljö med en hälsostandard som inte är lägre än den befintliga. Detta innebär, bland annat, att det åtminstone är förbjudet att väsentligt minska det skydd som medges i tillämplig lagstiftning vid avsaknad av skäl som hänför sig till allmänhetens intressen.

Enligt artikel 191 FEUF, ska EU-politiken om miljön bidra till att uppnå ett antal ändamål: att bevara, skydda och förbättra miljön; att skydda människors hälsa; att utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt; och att främja åtgärder på internationell nivå för att lösa regionala eller globala miljöproblem, och i synnerhet att bekämpa klimatförändringar. Vidare framgår att unionspolitiken ska syfta till en hög skyddsnivå och grundas på försiktighetsprincipen och principerna att förebyggande åtgärder ska vidtas, att miljöförstöring företrädesvis bör hejdas vid källan och att förorenaren ska betala.

Artikel 191 FEUF har varit föremål för erinrande i målet "Föreningen Skydda Skogen mot Länsstyrelsen i Västra Götaland län, Europeiska unionens domstols beslut av den 4 mars 2021 Nummer C-474/19). Nämnade omständigheter pekar på att Splendor Plant ABs ansökan bör avslås.

Splendor Plant ABs ansökan är inte av väsentlig betydelse för allmänhetens intresse och bolaget syftar inte till att åstadkomma en hög miljöskyddsnivå. Invändningarna nedan visar att avslaget även är ett måste till följd av andra konkreta skäl. Splendor Plant ABs ansökan bortser på ett allvarligt och oåterkalleligt sätt från värdet av vatten. Vatten är en levande organism.

Eventuella rubbningar av ekosystemets känsliga balans genom utvidgningen av Splendor Plant ABs exploatering kommer att medföra oåterkalleliga konsekvenser. Grundvattennivån i hela det område som omfattar Jonstorp till och med Kullaberg är väldigt låg som det är. Även dricksvattenreservoarens nivåer är mycket låga vilket innebär stor källa till oro.

Splendor Plant ABs ansökan tar inte ställning till, eller gör i vart fall det på ett otillräckligt sätt, varför vi har stora problem än idag som har gjort att grundvattennivån är på en sådan alarmerande låg nivå. Det säger sig självt att bolagets befintliga verksamhet, som redan är omfattande, medför ett stort inneboende ansvar. Således är det oacceptabelt att Splendor Plant AB, ett privat bolag, begär att den befintliga vattenextraktionen utvidgas vilket skulle leda till en väsentlig försämring av saker och ting. Splendor Plant ABs förslag ter sig som en lösning från medeltiden - på den tiden borrhade man helt enkelt allt djupare utan att på något sätt bry sig om den befintliga balansen. På 2000-talet är en sådan inställning enbart dekadent, självisk och "omodern" och står inte för några som helst innovativa aspekter.

Splendor Plant ABs ansökan försämrar på ett oåterkalleligt sätt den befintliga ekologiska mångfalden. Den tjänar inte på något som helst vis till att skydda en sund livsmiljö som bör säkras av myndigheterna, innefattandes domstolar. Det vore bättre om bolaget intog en annan inställning till sin privata verksamhet. Den bör inte försämra den befintliga livsmiljön, som är så pass viktig för människan, flora och fauna, genom att på ett väsentligt och oåterkalleligt sätt medföra en börda för det befintliga ekosystemet.

M.HY. har anfört bland annat följande. Han har två fastigheter inom det berörda området och där finns det brunnar i trädgårdarna. Brunnarna används för trädgårdsbevattning i ena fastigheten och för dricksvatten i andra fastigheten. Som han tolkar det finns det risk för ändrad grundvattennivå inom det område där hans fastigheter är belägna. Frågan är om vattennivån i dessa brunnar kommer att påverkas när bolaget pumpar upp mer grundvatten. Om vattnet mot förmodan tar slut i brunnarna är frågan om han då blir berövad den fria tillgången till det drickbara vattnet samt tvungen att koppla in sig på det kommunala vattenätet.

O.L., AI, har instämt i det yrkande och yttrande som den tidigare fastighetsägaren A.K.G. lämnat.

Ytterligare synpunkter från enskilda

Utöver ovanstående, huvudsakligen fastighetsanknutna invändningar, har flera av de enskilda som har yttrat sig anfört mer allmänna skäl för att ansökan inte ska bifallas. Dessa skäl kan sammanfattas enligt följande (mark- och miljödomstolens anmärkning).

- Problem med döende träd på grund av torka i landskapet.
- Pågående klimatförändringar bör beaktas, och särskilt risk för att vattenbrist blir vanligare i framtiden.
- Risk för saltvatteninträngning.
- Risk för att andra vattenberoende verksamheter inte kan utvecklas på grund av det ansökta uttagets storlek.
- Bolaget bör hitta andra vattenkällor såsom kommunalt renat avloppsvatten och saltvatten för avsaltning.

Utöver ovanstående har flera av de enskilda påtalat att vattenuttag görs av bolaget utan tillstånd.

Vid huvudförhandlingen har samtliga enskilda närvarande yrkat prövotid för anmälan om förutsedd skada och att tiden för detta ska vara den maximalt tillåtna. De enskilda har vidare yrkat avslag vad gäller sökandens andrahandsyrkande.

SÖKANDENS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE

Sakägarfrågan

I enlighet med praxis vid ansökan om grundvattenuttag har bolaget ingivit en förteckning över de fastigheter som är belägna inom det så kallade influensområdet. Detta influensområde har i sin tur definierats i enlighet med vad som är praxis för denna ärendetyp, bland annat innebärande ett influensområde för berg och ett annat för jord.

Fastighetsägarförteckningen i denna typ av ansökningsmål är emellertid inte synonym med en sakägarförteckning. De fastighetsägare som finns angivna i fastighetsägarförteckningen är inte automatiskt berörda av den sökta verksamheten enbart för att fastigheterna är belägna inom influensområdet. Områdesmarkeringen indikerar istället att de *kan* vara berörda.

I förevarande fall har utredningen gett vid handen att de sökta uttagen inte kan förväntas ha någon påverkan i jordlagren. Därmed är det enbart verksamheter som är kopplade till berglagret som riskerar att bli påverkade. Ett exempel på det är djupborrade vattenbrunnar.

Då brunnsarkivet inte är komplett och då det kan finnas andra "aktiviteter" än djupborrade brunnar som skulle kunna påverkas, är det vanligt förekommande att såväl samråd som remiss från prövningsmyndigheten går ut till en mycket vid krets varav de allra flesta således inte kan anses vara berörda.

Det finns förståelse för att de flesta som nåtts av kungörelser och annan ytterst summarisk information om ansökan har haft svårt att uppfatta att den sökta verksamhetens påverkan i jordlagren bedöms som obefintlig. Sökanden noterar också att många fastighetsägare med egna brunnar har brister i kunskapen om den egna brunnens status. Grundläggande uppgifter, som exempelvis om det är en djupborrad eller grävd brunn, saknas i många fall och endast i ett fåtal fall finns uppgift om djupet på brunn och pump. I vissa fall har motstridiga uppgifter lämnats vid olika tillfällen då bolaget haft dialog med fastighetsägare.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan har Splendor Plant AB hittills enbart kunnat identifiera en handfull fastighetsägare som skulle kunna betecknas som sakägare i miljöbalkens mening. Det handlar i dessa fall om fastighetsägare eller nyttjande-

rättshavare med vattenbrunnar borrhade ner till berglagren och vars beräknade avsänkning har bedömts vara av betydelse för brunnens funktion.

Således gör bolaget bedömningen att fastighetsägare vars yttranden enbart avser förhållanden som är kopplade till jordlagren inte är sakägare i målet. Deras yttranden kommer därför enbart besvaras i korthet nedan.

Slutligen anser Splendor Plant AB att det helt saknas anledning att kommentera synpunkter inkomna från fastighetsägare utanför influensområdet.

Sammanfattning och bemötande av inkomna yttranden

Länsstyrelsen i Skåne

Beträffande frågan om första- eller andrahandsyrkanden, frågan om tidsbegränsning av tillståndet och tid för oförutsedd skada hänvisas till vad som anförs under separata rubriker nedan.

Sökanden har inget att invända mot kravet på att uttagsfördelningen ska föreskrivas inom ramen för tillståndet men vill påpeka att uttagsfördelningen under alla omständigheter kommer att omfattas av det allmänna villkoret.

Vidare föreslår länsstyrelsen några justeringar och tillägg till de av sökanden föreslagna villkoren. Sökanden kommenterar länsstyrelsens förslag om villkor nedan.

Villkor 2

Sökanden har inget att erinra mot villkor om att mäta uttag i varje enskild brunn med summerande vattenmätare och att dessa uttag ska journalföras. Journalerna kommer att hållas tillgängliga för tillsynsmyndigheten. Däremot motsätter sig

sökanden att hålla dessa journaler tillgängliga för "envar som anser sig berörd" av vattenverksamheten. Med beaktande av att "envar" normalt inte har möjlighet att hantera informationen och att det skulle kunna uppstå en orimlig arbetsbelastning att förse "envar som anser sig berörd" med denna information närhelst detta påfordras, motsätter sig sökanden förslaget till villkor i den delen.

Det framstår som oklart hur avgränsningen av de "fastigheter och rättighetsinnehavare som kan anses berörda av vattenverksamheten" ska göras. En vid tolkning kan möjligen vara att alla fastighetsinnehavare och rättighetsinnehavare inom det beräknade influensområdet ska kunna anses berörda av vattenverksamheten.

Villkor 3

Sökanden har ingen erinran om omformuleringen av villkoret i första ledet men motsätter sig att innehållet i kontrollprogrammet ska specificeras i villkoret. Erfarenheten visar att detaljerade anvisningar av vad kontrollprogrammet ska innehålla inte gagnar en ändamålsenlig kontroll av verksamheten i ett längre perspektiv. Ett kontrollprogram måste vara flexibelt och kunna ändras över tid och anpassas efter ändrade behov och förutsättningar, nya forskningsrön osv. Detaljerade bestämmelser om innehållet i programmet tenderar på sikt att framstå som inaktuella och orimligt betungande i förhållande till dess nytta.

Villkor 4

Sökanden har inga erinringar om den föreslagna justeringen av villkoret.

Villkor 6

Sökanden motsätter sig detta villkor. Beträffande villkorets första mening så motsätter sig sökanden detta på samma grunder med önskemål om flexibilitet som angivits under villkor 3, andra ledet.

Beträffande krav på att hålla resultat tillgängliga för "envar som anser sig berörd" så motsätter sig sökanden detta på samma grunder som angivits under villkor 2 ovan.

SGU

SGU har anfört att sökandens uppgifter är rimliga och att mängden tillgängligt grundvatten inom närområdet är tillräckligt för att de sökta uttagen bör kunna ske på ett sätt som inte medför ytterligare påverkan på enskilda eller allmänna intressen utöver vad som redovisas i underlaget.

Vidare anser SGU att en tidsbegränsning om 25-30 år bör ges. Beträffande denna fråga hänvisas till vad som anges nedan under separat rubrik.

Höganäs kommun

Angående vad Höganäs kommun har anfört beträffande volymbegränsning och vattenbalansberäkningen hänvisas till Swecos PM.

Kommunen lyfter även frågan om tidsbegränsning utan att föreslå någon specifik tid. Splendor Plant AB hänvisar till vad som anges om detta under separat rubrik nedan.

K.I. och R.I.

Fastigheten är ansluten till kommunalt VA för dricksvattenförsörjning. De egna brunnarna är avsedda för trädgårdsbevattning. Den ena brunnen är en grävd brunn med ett djup om knappt 3 m. Den andra är en djupborrad brunn om 138 m med en pump på 130 meters djup. En av brunnarna tillhör de vattenbrunnar där bolaget genom utredning har konstaterat att en inte obetydlig avsänkning av grundvattennivåerna kan förutses. Detta gäller den bergborrade vattenbrunnen. Ändamålet med den enskilda vattenbrunnen får anses vara trädgårdsbevattning. Generell gäller att om vattennivån i en brunn påverkas på så sätt att den förväntas få en inte obetydlig

avsänkning till följd av ett sökt vattenuttag, så är det inte samma sak som att det förväntas uppkomma en skada som inte ska behöva tålas. Graden av påverkan måste undersökas i det enskilda fallet. I samband med att N.A. från bolaget besökte R.I., K.I. den 2 september 2021 upplyste R.I. om att det inte fanns någon pump installerad i den bergborrade vattenbrunnen.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan måste det ifrågasättas om R.I., K.I. under dessa förhållanden kan anses lida någon skada. Splendor har emellertid erbjudit sig att installera alternativt ersätta kostnad för installation av pump och hydrostat till den borrhade brunnen. R.I., K.I. har avböjt detta erbjudande och de har inte framställt något yrkande om ekonomisk ersättning.

Som bolaget förstår R.I:s., K.I:s. yrkanden kan dessa sammanfattas med att de motsätter sig en sänkning av grundvattennivån och att de yrkar på rätten till skadestånd och/eller ersättning för skador på fastigheten, sprickor, sättningar, träd och annan växtlighet, bergborrade brunnar samt ersättning för eventuellt sjunkande fastighetspris som följd av bolagets otillåtna uttag av grundvatten. Liksom alla andra grundvattenuttag kommer bolagets sökta uttag ofrånkomligen innebära en viss sänkning av grundvattennivån. Bolaget kan därför inte tillmötesgå R.I:s., K.I:s. yrkande beträffande grundvattensänkning. Givet att R.I:s., K.I:s. fortsatt inte begär någon ersättning samt vidhåller sin inställning till föreslagna skadeförebyggande åtgärder får bolaget hänvisa R.I:s., K.I:s. att återkomma med eventuella anspråk inom ramen för anmälan om oförutsedd skada.

Övriga enskilda fastighetsägare

Ett antal personer som äger fastigheter inom det beräknade influensområdet har framfört oro för påverkan på enskilda vattentäkter, egna odlingar, naturmiljön och annan omgivning, döda träd, sättningar och risk för sprickbildning i byggnader.

Utförda provpumpningar kan inte påvisa någon kontakt mellan det djupa bergmagasinet och ytliga jordlagermagasin på så vis att uttag i det djupa magasinet påverkar grundvattennivån i det ytliga magasinet. Områden med tunna jordlager där det följaktligen är en begränsad mark- och grundvattenzon är känsligare för perioder med en låg nederbörd, då denna del av jorden inom det aktuella området fylls på via nederbörd. Detta medför att nederbördsfattiga perioder kan ge en påverkan på exempelvis grävda brunnar, träd och dammar. Utifrån vad som beskrivits ovan - att det inte kan påvisas någon kontakt mellan det djupare bergmagasinet och grundvatten i jord - kan eventuell problematik med sinade brunnar, döda träd etc. inte hänföras till den sökta verksamheten.

Vad som ovan beskrivits styrks av det faktum att där träd dött inom influensområdet på grund av torkan 2018, så har de vuxit ovan urberget med mycket tunna jordlager. Samma fenomen kan observeras på många platser med liknande förhållanden i närheten men utanför influensområdet, och således utan påverkan av sökandes vattenuttag.

Utifrån vad som framkommit i inkomna yttranden och i tidigare dialog med fastighetsägare med enskilda djupborrade brunnar har ingen av dessa fastighetsägare upplevt problem med vattentillgången som kan kopplas till Splendor Plant ABs vattenuttag. Härutöver återfinns bland yttrandena några återkommande frågor som har bäring på förhållandena i berglagren såsom oro för påverkan på bergvärmeanläggningar. Beträffande denna fråga hänvisas till vad som anges nedan under separat rubrik.

Några enskilda fastighetsägare har lämnat synpunkter på tidpunkten för provpumpning och några har begärt att just deras brunnar ska användas som observationsbrunnar inom ramen för kontrollprogrammet. Beträffande dessa frågor hänvisas till vad som anges nedan under separata rubriker.

Några fastighetsägare har yrkat ersättning för skada. Beträffande denna fråga hänvisas till vad som anges nedan under separat rubrik.

Angående första- respektive andrahandsyrkandet

Bolaget har i samband med huvudförhandling känt sig manade av länsstyrelsen att framställa ett andrahandsyrkande som medger en mindre total uttagsrätt. Ett andrahandsyrkande om total uttagsrätt om 230 000 m³/år som rullande femårsmedel har därför gjorts i samband med huvudförhandlingen i målet. Detta yrkande framställs enligt bolaget för att det är bättre att få en sådan uttagsrätt än ett avslag på ansökan. Andrahandsyrkandet baseras på 3 torrår och 2 normalår. Det är viktigt att se skillnaden mellan bolagets verksamhet och vanlig jordbruksdrift. Vid beräkningarna har bolaget redan prutat på sina prioriteringar. Beräkningarna avser ett normalår. Bolaget vill framhålla att länsstyrelsens uppmaning om att överväga att ansöka om ett lägre uttag än 277 200 m³/år inkom sent under målets handläggning, samt att en sådan inskränkning av tillståndet skulle innebära en avsevärd nackdel för bolaget.

Bolaget anser att man inte kan jämföra den nu aktuella verksamheten med traditionell bevattning inom lantbruket, bland annat eftersom bolaget har små möjligheter att övergå till mindre vattenkrävande växtsorter och odlingssystem utifall att bolaget ser att man närmar sig taket för tillståndsgivna mängder. Detta beror bland annat på att bolaget inte kan ställa om från krukodling, som är mycket vattenkrävande under torrår, till friland från ett år till ett annat. Vidare har bolaget ett betydande sortiment av fleråriga växter. I dessa avseenden skiljer sig ansökt verksamhet från andra gårdar med odling av specialgrödor, där man ofta har större möjlighet att minska odlingen av särskilt vattenkrävande grödor under ett enskilt år. Sökanden uppmanar därför mark- och miljödomstolen att avslå förstahandsyrkandet om rätt att årligen ta ut 277 100 m³ vatten endast om det är *absolut* nödvändigt.

Bolaget har vid huvudförhandlingen förklarat att anledningen till att man år 2018 inte pumpade upp större vattenvolym än vad som gjordes var att det inte var möjligt

eftersom man inte hade fler borrar i drift. Bolaget tvingades då prioritera bevattning av krukodlingarna. Till följd av detta fick bolaget ekonomiska problem.

Angående tidsbegränsat grundvattenuttag

Sökanden hemställer att tidsbegränsningen av grundvattenuttag i ett kommande tillstånd inte ska understiga 30 år. Grund för detta är bolagets behov av förutsebarhet och långsiktiga planering samt med beaktande av de höga kostnader som är förknippade med ansökan och med de investeringar i vattenbesparande system som gjorts och som planeras.

Allmänt angående belastning på grundvattnet i området

Med beaktande av den förhållandevis låga andel av nybildningen som tas i anspråk av den sökta verksamheten jämte befintliga uttag framstår oro över vattenbalansen inte vara befogad. Detta förhållande styrks också av SGU:s yttrande i målet (aktbil 56). I övrigt hänvisas till vad som framgår av Swecos PM 2021-10-25, bilaga 1.

Angående tidpunkten för provpumpning

Provpumpningen är utförd i enlighet med vedertagna principer med syftet att på bästa sätt kunna undersöka uttagen ur den aktuella brunnen utan inverkan av andra stora vattenuttag. De för tillfället rådande väderleksförhållandena har i erforderlig omfattning beaktats och påverkar inte utfallet av den beräkning av influensområdets utbredning som gjorts med stöd av mätdata från provpumpningstillfället.

Bergvärmeanläggningar

Inom influensområdet finns ett flertal bergvärmeanläggningar. Det finns inga uppgifter om anläggningar där geoenergi utvinns genom grundvattenbortledning och sökanden utgår därför från att de aktuella anläggningarna är av typen bergvärme där kollektorslang används. Den typen av termiska anläggningar berörs

ytterst marginellt och påverkan på energiuttaget är så försumbar att det inte kan anses utgöra någon skada.

Val av observationsbrunnar

Sökanden är tacksam för att några fastighetsägare har anmält intresse för att de observationsmätningar som kommer att ske inom ramen för kontrollprogrammet ska göras i deras respektive brunnar. Urvalet av observationsbrunnar måste för bästa resultat göras strategiskt varvid sökanden kommer att utreda vilka brunnar som med beaktande av sitt djup och läge framstår som mest optimala för vattennivåobservationer. Det är ännu för tidigt att binda sig vid några beslut i denna fråga.

Erbjudanden om ersättning

Swecos inledande utredning avseende möjlig påverkan på omgivande fastigheter resulterade i en bedömning om att förhållanden på ett fåtal brunnsfastigheter borde undersökas noggrannare. Såväl Sweco som Splendor Plant AB har nu genomfört dessa noggrannare undersökningar dels genom intervjuer med ägarna, dels genom observationer och manuella mätningar vid platsbesök.

Slutsatserna har emellertid landat i att ingen av de djupborrade brunnar som således utretts riskerar att påverkas på ett sätt som kan innebära skada. Samtliga brunnar är tillräckligt djupt borrade och har eller kommer att ha pumpar på en tillräckligt djup nivå för att inte riskera att gå torra till följd av den sökta vattenverksamheten.

Det ovan sagda innebär att det inte finns någon identifierad risk för skada på något enskilt intresse och därmed finns inte heller några erbjudanden om ersättning. Sökanden får därför hänvisa fastighetsägare att återkomma inom tiden för oförutsedd skada om skada trots allt skulle uppkomma. Sökanden bestrider således de enskildas yrkanden.

Eventuella skador till följd av befarat lägre grundvattennivåer i jord

Sökanden anser inte att förutsättningar är sådana att reglerna om uppskjuten skadeprövning i 22 kap. 27 § miljöbalken ska tillämpas. Uppskjuten skadeprövning ska enbart tillämpas när verkningarna av verksamheten inte kan förutses med tillräcklig säkerhet. Det finns inte något samband mellan sökta uttag och grundvattensänknin-
gar i jord. Med beaktande av reglerna om oförutsedd skada föreslår sökanden att mark- och miljödomstolen, istället för att skjuta upp skadeprövningen, ställer krav på att ett kontrollprogram ska omfatta mätningar av grundvattennivåerna i jord-
lagren. Mätning, analys och uppföljning av grundvattennivåer kommer under alla omständigheter att göras inom ramen för kontrollprogrammet. Om domstolen finner att skadeprövningen ska skjutas upp, föreslår sökanden en tid om två år för en sådan prövning.

Ekonomisk säkerhet

Skulle det bli aktuellt med tillämpningen av 22 kap. 27 § miljöbalken föreslår sökanden att en ekonomisk säkerhet i form av en bankgaranti om 500 000 kr ska ställas.

Avsaltning

Sökanden har vid huvudförhandlingen redogjort för om avsaltning av havsvatten för bevattning är ett alternativ. Avsaltning blir nästan dubbelt så dyrt som kommunalt vatten. Det finns fortfarande stora odlingstekniska frågor att lösa eftersom ingen har erfarenhet av avsaltat vatten för bolagets sortiment på mer än 500 sorter. Det skulle bli ett stort handikapp jämfört med konkurrenter. Detta skulle begränsa bolagets utvecklingsmöjligheter. Ekonomiskt är det inte ett alternativ.

Ersättningsbrunnar

Sökanden har vid huvudförhandlingen uppgett att man överlåter till mark- och miljödomstolen att avgöra om det i villkor ska anges att ersatta brunnar ska pluggas eller inte.

Verkställighetsförordnande

Bolagets skäl för verkställighetsförordnande är man nu befinner sig inför en bevattningssäsong, allt finns redan på plats för att kunna bevattna och det är fråga om en pågående verksamhet. Vid ett verkställighetsförordnande blir det inga skador för enskilda eller allmänna intressen.

DOMSKÄL

Rådighet

Splendor Plant AB är ägare till den fastighet (A) där samtliga uttags-brunnar är placerade. Vidare äger bolaget den fastighet (B) där bevattningsdammar är belägna. Mark- och miljödomstolen bedömer att bolaget därmed har sådan rådighet som krävs enligt 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet för att bedriva den sökta vattenverksamheten.

Tillåtlighet

Vattenuttag har gjorts av bolaget under många år i det aktuella området. Det har inte framkommit att allmänna intressen skulle ha skadats. Invändningar mot den ansökta verksamheten har inkommit främst från enskilda som uttrycker oro för minskad vattentillgång i egna brunnar samt oro för att växtligheten ska drabbas av torrare jordlager till följd av den ansökta verksamheten. De flesta enskilda som motsätter sig ansökt verksamhet anför skäl som bygger på ett antagande om att ansökt vattenuttag ur *berggrunden* kommer att förvärra problem med torka i *jordlagren*. Utöver detta har enskilda och Höganäs kommun anfört att det ansökta vattenuttaget är för stort och att det kan antas hindra möjligheterna för andra lantbruksföretag

som kan vara eller bli beroende av samma vattentillgång. SGU och länsstyrelsen har dock tillstyrkt de ansökta uttagen.

Påverkas grundvatten i jordlagren av ansökt verksamhet?

Mark- och miljödomstolen bedömer, i likhet med bolaget, att de ansökta vattenuttagen ur bergborror inte annat än möjligen mycket lokalt inom influensområdet kommer att påverka grundvattentillgången i jord. Till stöd för denna bedömning finns undersökningar utförda av bolaget, bland annat observationer i brunn nr 50 och 68 i samband med vattenuttag, propumpningar, samt beskrivningar av de hydrogeologiska förhållandena utifrån bland annat uppgifter från SGU, såsom brunnsarkivet, jordarts- och berggrundskartor mm. Därtill kommer att bolagets uttag av grundvatten inte kommer att ske hela år och återhämtning är således möjlig under period då bevattning inte sker.

På grund av områdets heterogenitet går det dock inte att helt utesluta att påverkan på grundvatten i jord mycket lokalt kan uppkomma. Påverkan bedöms dock inte vara av stor omfattning, och eventuella framtida skador hanteras därför lämpligen inom ramen för bestämmelserna om oförutsedd skada, huvudsakligen i enlighet med bolagets förslag (24 kap. 18 § miljöbalken). Vidare har länsstyrelsen möjlighet att begära in uppgifter om eventuell påverkan av detta slag i kommande kontrollprogram. Även om påverkan på grundvatten i jord skulle visa sig vara av något större omfattning än vad som nu antagits utgör påverkan av detta slag, i den omfattning det rimligtvis kan röra sig om, inte hinder för tillåtlighet.

Omfattning av påverkan på grundvattennivåer i berg

Mark- och miljödomstolen bedömer att den påverkan som nu kan förutses avseende grundvattennivåer i berg är mycket begränsad. Som mest bedöms påverkan uppgå till ca 5 m avsänkt grundvattennivå. Utifrån vad sökanden har presenterat i inlagor samt vid huvudförhandling har det inte framkommit att de avsänkningar som kan

förutses kommer att ge upphov till någon skada. Hinder för tillåtlighet föreligger inte heller på dessa grunder.

Finns risk för saltvatteninträngning?

Ett potentiellt hinder för tillåtlighet är, enligt domstolens bedömning, risk för saltvatteninträngning. Utifrån bland annat bestämmelser om lokalisering i 2 kap. miljöbalken, samt bestämmelser om miljö kvalitetsnormer, bör tillstånd endast ges om risken för saltvatteninträngning är mycket liten.

Bolaget har genom sina utredningar visat att det föreligger gynnsamma naturgeografiska förutsättningar för uttag i det ansökta området, tack vare förekomst av diabasgångar parallellt med kusten öster om ansökt verksamhet. Diabasgångarna har en avskärmande funktion och hindrar salt grundvatteninströmning från havet.

Bolagets utredningar visar sammantaget att risken för saltvatteninträngning är liten. Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen att riskerna avseende saltvatteninträngning och risk för att miljö kvalitetsnormer ska överskridas är mycket små om bolaget följer meddelade villkor och uppfyller sina åtaganden i övrigt. Eventuell risk för saltvatteninträngning utgör således inte hinder för tillåtlighet.

Finns det tillräckligt utrymme för andra verksamheter som är beroende av samma vattentillgång?

Enligt 11 kap. 7 § miljöbalken ska en vattenverksamhet bedrivas så att den inte försvårar annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång och som främjar allmänna eller enskilda ändamål av vikt. Detta krav gäller om vattenverksamheten kan utföras på detta sätt utan oskäligen kostnad.

Bolaget har i detta sammanhang upprättat en vattenbalans. Innebörden av vattenbalansberäkningen är bland annat att bolagets vattenuttag tillsammans med vattenbehov för hushåll med enskild brunn under ett torrår (50 mm grundvattenbildning) utgör en nyttjandegrad om ca 70 %. Under ett normalår, med bedömd grundvattenbildning 100 mm/år är siffran ca 35 %. I frågan om tillståndsgivning måste därvid beaktas bland annat följande.

- Bolagets resurseffektivitet med avseende på vattenanvändningen
- Tillståndets längd: Fler verksamheter kan förväntas ansöka om tillstånd till vattenuttag framöver, dels av rent miljörettsliga skäl, dels på grund av förväntat torrare somrar och längre vegetationsperiod till följd av pågående klimatförändringar
- Behovet av vatten för hushåll samt inom lantbruket i det aktuella området
- Övriga eventuella kända behov av vatten
- Osäkerheter i antaganden om tillgång och efterfrågan

Beträffande resurseffektivitet bedömer mark- och miljödomstolen att bolaget på ett övertygande sätt har visat på ett mycket effektivt resursutnyttjande av vattenresursen. Därmed fullgör bolaget en viktig del rent materiellt avseende bestämmelserna i 11 kap. 7 § samt 2 kap. miljöbalken.

Å.S. och J.S., N och O har anfört att de kan komma att bli beroende av bevattning för sin sparrisodling (se ovan). Det rör sig i detta fall om vattenuttag för odling på ca 3 ha åkermark, vilket inte hindras av nu ansökt verksamhet.

Beträffande konkurrerande intressen i övrigt noterar domstolen att inga andra konkreta planer på vattenuttag, utöver normal förbrukning för hushåll, och i vissa fall viss trädgårdsbevattning och mindre djurhållning, i det aktuella området har framkommit i målet.

Mark- och miljödomstolen bedömer dock att det är lämpligt i detta fall att tidsbegränsa tillståndet till 25 år, mer om det nedan under särskild rubrik.

Mot bakgrund av ovanstående, inte minst tidsbegränsningen av tillståndet till 25 år, bedömer domstolen att det inte är behövt att inskränka den ansökta vattenmängden (jfr MÖD 2013:39). Tillstånd till årligt uttag om maximalt 277 100 m³ bör därför medges i enlighet med bolagets förstahandsyrkande.

Tidsbegränsning av tillståndet

Konkurrensen om vattenresurser under perioder med vattenbrist kan förväntas öka i framtiden. Orsak till detta är bland annat pågående klimatförändringar, som innebär bland annat att vegetationssäsongen förlängs, och att behovet av bevattning ökar. Med tanke på att det nu inte finns några andra kända tillståndsgivna vattenuttag i området kan det förväntas att ansökningar om tillstånd kommer att initieras i det aktuella området. Det finns också en uppenbar risk att grundvattenbildningen minskar, eftersom perioden för grundvattenbildning förkortas. På grund av dessa osäkerhetsfaktorer bör tillståndet tidsbegränsas, vilket är möjligt med stöd av 16 kap. 2 § miljöbalken. En fördel med sådan tidsbegränsning är att det blir regelbundna omprövningar och återkommande uppdatering av villkoren och däribland att bästa möjliga teknik används (MÖD 2013:39).

Mark- och miljödomstolen bedömer att omfattningen av andra anspråk på grundvattnet i området inte går att exakt bedöma. Domstolen bedömer dock att bolagets redovisningar kan ligga till grund för bedömning av behovet. På grund av ovan nämnda osäkerhetsfaktorer bedömer domstolen att det inte är lämpligt att medge en så lång period som sökanden har föreslagit, dvs. om minst 30 års tid. Tillståndet bör således begränsas till att gälla i 25 år efter att denna dom vunnit laga kraft eftersom det är påkallat av omständigheterna i detta fall (jfr MÖD 2013:39).

Förenlighet med miljö kvalitetsnormer, riksintressen, områdesskydd och planer

Mark- och miljödomstolen bedömer att den ansökta verksamheten inte påverkar några riksintressen eller områden med särskilda områdesskydd. Vidare är verksamheten förenlig med beslutade miljö kvalitetsnormer och gällande planer (2 kap. och 5 kap. miljöbalken).

Sammanfattande bedömning av tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen bedömer att den ansökta verksamheten, med tidsbegränsat tillstånd samt iakttagande av beslutade villkor, inte står i strid med några bestämmelser i miljöbalken. Tillstånd bör därför meddelas i huvudsak i enlighet med bolagets yrkanden (2 kap. 2 – 7 §§ miljöbalken och 3 och 4 kap. samma balk).

Villkor

Villkor 1 - 4

Villkor nr 1, det allmänna villkoret, är i enlighet med praxis och är inte ifrågasatt. Villkoret bör således föreskrivas.

Beträffande villkor nr 2-4 har bolaget justerat sina föreslagna formuleringar efter synpunkter från länsstyrelsen. De föreslagna lydelseerna är inte ifrågasatta. Domstolen bedömer villkoren som lämpliga. Villkor bör således föreskrivas huvudsakligen i enlighet sökandens reviderade förslag.

Särskilt om villkor 3 och 5 om kontrollprogram

Den närmare kontrollen av hur verksamheten utförs och följs upp bör avgöras inom ramen för ett kontrollprogram (26 kap. 19 § miljöbalken).

Bolaget har under huvudförhandlingen presenterat ett utkast till möjligt framtida kontrollprogram, vilket dock har uppgetts *inte* utgöra ett konkret åtagande från bolaget. Av utkastet framgick att bolagets ambition är att bland annat att mäta grundvattennivåer i observationsbrunnar samt i grundvattenrör i jordlagren.

Många enskilda har uttryckt farhågor att de ansökta uttagen kommer att påverka grundvattnet i jordlagren, vilket i så fall skulle kunna vara till skada för grävda brunnar och i vissa fall även växtligheten. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att det är lämpligt att ett framtida kontrollprogram innehåller nivåmätningar i grundvattenrör i jordlagren. Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att det är lämpligt att nu vara restriktiv med detaljer i kommande kontrollprogram, huvudsakligen eftersom domstolen räknar med att det kommer att framkomma uppgifter inom ramen för kommande undersökningar som gör att provtagningsplatser lämpligen bör avslutas eller bytas ut. Den minsta omfattning av egenkontroll som stadgas i villkor nr 5 avseende undersökningar av grundvattennivåer kan dock inte antas vara onödigt betungande. Villkor nr 3 och 5 bör således ha den aktuella utformningen, vilken medger en betydelsefull flexibilitet för den kommande egenkontrollen. Mark- och miljödomstolen erinrar dock om att det kan vara lämpligt att ha observationspunkt/-er i närheten av sådana brunnar som tidigare inte använts för uttag.

Om bolaget väljer att ta tillståndet i anspråk med stöd av verkställighetsförordnandet (se nedan) ska förslag till kontrollprogram presenteras för tillsynsmyndigheten senast tre månader därefter.

Beträffande villkor nr 4 bedömer mark- och miljödomstolen att det inte är lämpligt att omöjliggöra nivåmätning i brunnar som eventuellt tas ur drift. Därför har domstolen modifierat sökandens och länsstyrelsens förslag till villkor. Med nu beslutad lydelse *kan* fortfarande pluggning ske av brunnar som tas ur drift, även om det inte är ett absolut krav.

Ersättningsfrågor

Som framgår av ovan (se rubrik inkomna synpunkter) har ett flertal enskilda yrkat ersättning till följd av befarad vattenbrist i grävda och borrade brunnar, försämrad funktion av energibrunnar, risk för sättningar, redan inträffad sprickbildning i ett hus, döda träd mm.

Sökanden har slutligen bestridit samtliga framställda ersättningsyrkanden. Som grund för bestridandet har Splendor Plant AB argumenterat för att bolagets verksamhet inte påverkar grundvattnet i jordlagren, samt att ingen av de djupborrade brunnarnas funktion riskerar att försämrans.

Enligt 31 kap. 16 § miljöbalken ska den som med stöd av tillstånd (enligt 11 kap. miljöbalken) genom inlösen eller på annat sätt tar i anspråk annans egendom eller vidtar en åtgärd som skadar annans egendom betala ersättning för vad som avstås eller skadas, om inte annat är särskilt föreskrivet.

Om en vattenverksamhet som har bedrivits utan tillstånd orsakat en skada kan skadestånd utgå. Sådan talan får dock väckas i annan ordning och är således inte föremål för prövning i detta mål. Dvs. ersättning för eventuella skador som redan inträffat prövas inte i detta mål.

Utgångspunkter för bedömning av rätt till ersättning för eventuell påverkan (skada) som sker med stöd av meddelat tillstånd

Mark- och miljödomstolen delar bolagets bedömning att den ansökta verksamheten inte annat än möjligen mycket lokalt kan antas påverka grundvattentillgången i jordlagren. Domstolen bedömer att de skador på vegetation mm. som har påtalats av flera enskilda inte är specifika för området kring uttagsbrunnarna. Istället torde det röra sig om generella problem med torka i landskapet. Framför allt år 2018 var ett

extremt torrår, men även flera andra år i närtid. Under dessa torrår har vegetation tagit skada på många olika platser i Sverige. Detta gäller särskilt i områden med tunt jordlager, då sådana områden har mycket begränsade mängder vatten. I samband med syn i målet besöktes platser både inom och utom influensområdet. Domstolen kan efter genomförd syn och genomgång av handlingarna inte notera några skillnader i negativ effekt på vegetation i områden innanför respektive utanför influensområdet. Inte heller är det förvånande att flera brunnägare har haft problem med vattentillgången under de senaste åren, med återkommande torka. Som redan nämnts i föregående stycke så prövas inte eventuell ersättning till följd av redan inträffade skador i detta mål.

Baserat på ovanstående är det inte sannolikt i det enskilda fallet att någon grävd brunn kommer att påverkas negativt till följd av den ansökta verksamheten. Det är på dessa grunder även osannolikt att grundvattenuttaget enligt ansökan skulle leda till skördebortfall, skador på vegetation eller andra skador i övrigt.

Bergborrade brunnar förväntas i några fall få en sänkt nivå under sommartid. Av det som bolaget har anfört i målet framgår dock att avsänkningarna är så pass små att de bedöms inte ge upphov till försämrade möjligheter för brunnägarna att nyttja sina brunnar. Bolaget har låtit undersöka kända brunnar inom influensområdet, varvid har framkommit att pumpar för vattenuttag i bergborror sitter på betryggande djup.

I de fall energibrunnar påverkas rör det sig som mest om ca 5 meters beräknad avsänkning *sommartid*, medan nivåerna vintertid beräknas bli normala. Därutöver förväntas genomströmningen av grundvatten öka i de borrar som får sänkt grundvattennivå sommartid. Den ökade genomströmningen av grundvatten innebär att en större mängd värmeenergi kan utvinnas ur borrar. Sammantaget bedöms därför effekterna på bergvärmeanläggningar bli försumbara, dvs. inga skador.

Mark- och miljödomstolen instämmer mot bakgrund av ovanstående i bolagets bedömning att någon nu ersättningsgill skada för enskild inte förväntas uppkomma till följd av ansökt verksamhet.

Fråga om prøvotidsutredning

Mark- och miljödomstolen har mot bakgrund av det stora antalet invändningar om risk för skador på vegetation, skördebortfall och liknande övervägt att tillämpa bestämmelserna i 22 kap. 27 § miljöbalken om prøvotidsutredning. Som redogjorts för ovan bedömer dock domstolen att i vart och ett av de enskilda fallen är det inte sannolikt att det uppstår en ekonomisk skada, och att det därför är lämpligare att tillämpa bestämmelserna om oförutsedd skada.

Arbetstid

Bolagets förslag till arbetstid har inte ifrågasatts. Mark- och miljödomstolen bedömer att den ansökta tiden är rimlig och arbetstid bör således bestämmas i enlighet med bolagets förslag.

Tid för oförutsedd skada

Om en vattenverksamhet eller en vattenanläggning, som har utförts i enlighet med ett tillstånd enligt miljöbalken, medför skador som inte förutsågs av mark- och miljödomstolen när tillståndet meddelades, får den skadelidande framställa anspråk på ersättning enligt 31 kap. miljöbalken (24 kap. 18 § första stycket miljöbalken).

Anspråk på grund av oförutsedda skador ska för att få tas upp till prövning framställas till mark- och miljödomstolen inom fem år eller den längre tid, högst tjugo år, som kan ha bestämts i samband med tillståndet. Tiden räknas från utgången av den av domstolen bestämda tiden inom vilken arbetena ska vara utförda (24 kap. 18 § tredje stycket miljöbalken).

Mark- och miljödomstolen bedömer att bolagets förslag till tid för anmälan om oförutsedd skada är för kort, av följande skäl.

För det första råder ovisshet om tidpunkten för när fullt tillståndsgivet vattenuttag uppnås. Det kan dröja flera år från arbetstidens utgång till dess att fullt uttag sker. För det andra kan det dröja många år ytterligare innan det uppstår ett år med stor vattenbrist. Det är framför allt under dylika förhållanden som man kan förvänta sig att eventuella oförutsedda skador inträffar.

Mark- och miljödomstolen anser att det kan vara otydligt med olika tider för oförutsedd skada då det kan vara svårt att avgöra från vilken brunn uttagen har skett och som orsakat en eventuell skada. Domstolen bestämmer därför att tiden för oförutsedd skada ska sättas till åtta år från arbetstidens utgång, gällande den längsta arbetstiden som omfattar ersättningsbrunnar.

Omprövning av tillstånd

Enligt 22 kap. 25 § första stycket, punkten 15, miljöbalken ska domstolen i en tillståndsdom bestämma den förlust av vatten som tillståndshavaren enligt 31 kap. 22 och 23 §§ miljöbalken är skyldig att underkasta sig utan ersättning.

Av 31 kap. 22 §, andra stycket, punkten 3, samma lag följer att det i fråga om grundvattenuttag ska förordnas att den del som inte ersätts ska bestämmas till högst en femtedel och lägst en tjugondel av värdet av den vattenmängd som omfattas av tillståndet. Bolaget har yrkat på att den del som inte ska ersättas bestäms till en tjugondel. Mark- och miljödomstolen finner ingen anledning att frångå yrkandet i denna del.

Verkställighetsförordnade och ekonomisk säkerhet

Huvudregeln är att en dom får tas i anspråk först när den har fått laga kraft. Ett verkställighetsförordnande är ett undantag från detta.

Enligt 22 kap. 28 § miljöbalken får verkställighetsförordnande meddelas när det finns skäl till det. Enligt praxis är det fråga om beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart. Det krävs att verksamhetsutövarens intresse med viss marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande ska föreligga innan tillståndet får tas i anspråk. Särskild hänsyn ska tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras. (Se NJA 2012 s. 623).

Mark- och miljödomstolen har noterat att det hos enskilda finns ett stort motstånd mot ansökt verksamhet. Domstolen noterar dock att länsstyrelsen och SGU inte har motsatt sig verksamheten. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning är den förväntade påverkan av aktuell sökt verksamhet inte sådan att den i sig talar emot ett verkställighetsförordnande. Med hänsyn härtill och det förhållandet att bolaget mycket snart befinner sig inför en kommande bevattningssäsong samt att bevattning i viss omfattning redan pågått under relativt lång tid ska yrkat verkställighetsförordnande meddelas. Vid denna bedömning har domstolen särskilt beaktat att den tillståndssökta vattenverksamheten inte antas leda till sådana irreparabla miljöskador som skulle kunna utgöra ett hinder mot att ett s.k. verkställighetsförordnande meddelas.

Eftersom mark- och miljödomstolen nu bedömt att verkställighetsförordnande ska meddelas så ska som villkor föreskrivas att bolaget hos länsstyrelsen ställer säkerhet

för den ersättning som för en vattenverksamhet kan komma att utgå, om domstolens dom ändras (22 kap. 28 § första stycket miljöbalken). Det ankommer på länsstyrelsen att pröva den säkerhet som bolaget ska ställa, dvs. domstolen fastställer nu inget belopp och inte heller vilken typ av säkerhet som ska ställas.

Prövningsavgift

Det har under målets handläggning inte framkommit något som ger anledning att ändra tidigare beslutad prövningsavgift.

Rättegångskostnader

Begäran om ersättning för rättegångskostnader har endast inkommit från Länsstyrelsen i Skåne län. Splendor Plant AB har vitsordat den begärda ersättningen, och ersättning ska således utgå i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 8 juni 2022.

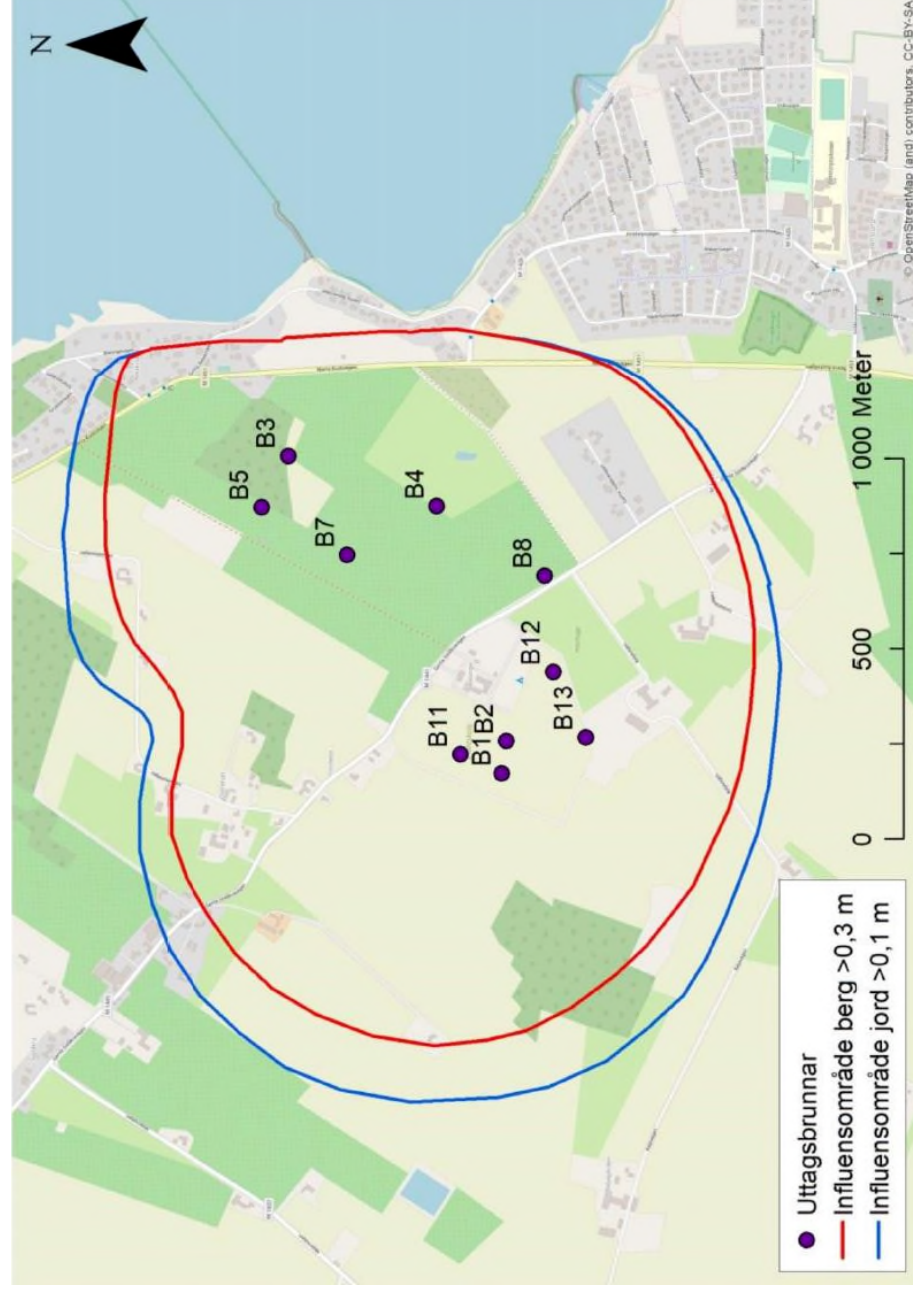
Urban Lund

Andreas Hedrén

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Andreas Hedrén samt de särskilda ledamöterna StenInge Arnesson och Kjell Andersson.

Domsbilaga 1

Brunn	Ansökt volym (m ³ /dygn)
B1	231
B2	230
B3	180
B4	288
B5	101
B7	144
B8	396
B11	288
B12	71
B13	71
Totalt uttag	2000

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillsämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se